

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1913. SZEPTEMBER 12. NAPJÁN BIKSZÁDON TARTOTT

RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

HETVENHATODIK DARAB

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA
1913

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1913. SZEPTEMBER 12. NAPJÁN BIKSZÁDON TARTOTT

RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

HETVENHATODIK DARAB

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA
1913

**A nagybányai református egyházmegye
1913. szeptember 12. napján Bikszádon tartott közgyűlésén
jelenvoltak:**

Széll György esperes és Helmeczy József egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Papolczy Zoltán, Magoss Ferencz, Joó Kálmán lelkészi tanácsbírák;

Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos, Bay Lajos világi tanácsbírák;

Soltész Elemér lelkészi, Torday Imre világi főjegyző;

Bogdán Lajos lelkészi, dr. Helmeczy József világi jegyző;

Nagy Lajos közpénztárnok;

dr. Harcsár Géza ügyész;

Balajthy Károly, Baranyi Lajos, Czelder Béla, Dávid Sándor, Demjén István, Kató Béla, Kató István, Kiss Sándor, Kolos Vincze, Kócsi Péter, Kovács József, Makai Elek, Marcsa Imre, Melegh Albert, Miszti Mihály, Molnár Lajos, Nagy Sándor, Orosz Ernő, Sárközi Lajos, Sipos Imre, Sipos Károly, Szentgyörgyi Zsigmond, Sziky Ádám, Varga Jenő, Visky Ferencz rendes lelkészek;

Fábián István, Kádár Károly tanítótestületi képviselők;

Daróczi Albert adorjáni, Gaál Ferenc apai, Pető Pál avasujvárosi, Kiss Kálmán batizi, Biki Sándor egrii, Pap Márton felsőbányai, Pus-kás Árpád hiripi, Putnoki Ákos józsefházai, Melegh György kakszent-mártoni, Török János kishodosi, Nagy Ambrus kiskolcsi, Gacsályi József kispaládi, Kádár Ferencz kispeléskei, Ölyüs Lajos kőszegremetei, Adorján Gusztáv magosligeti, Fehér Gedeon méhteleki, Szilvási István misztótfalui, dr. Nagy Gábor nagybányai, Fülöp István nagyhodosi, Bálint Zsigmond nagykolcsi, Kiss Sándor nagypaládi, Károly Mihály ombodi, Nagy György patóházai, Nagy Gáspár pettyéni, Ilonczai Károly sándorhomoki, Kurpé György sárközi, Kertész István sárközujlaki, Sebestyén Endre szamoskóródi, D. Gergely Sámuel szamoskrassói, dr.

Nagy Sándor szatmárhegyi, Király Imre szárazberek, Bay Miklós szénváraljai, Szabó István tisztaberek, Szentpéteri Jenő uszkai, Monoki Sándor vámfalui képviselők.

77. A XC. zsoltár első versének eléneklése s esperes ur buzgó imádsága után

egyházmegyei gondnok úr az elnökség nevében a tagok szíves üdvözlése mellett a közgyűlést megnyitja.

78. A megbízó levelek beszédésével elnökség Dávid Sándort bizza meg. Elmaradásukat igazolták Csaba Adorján, dr. Dezső Kálmán tanácsbírák, Balogh István, Bartók Károly, Kovács László, Oláh Sándor, Öry Tamás, Szabó Károly, Szász Tihamér lelkészek. Képviselő nem küldését indokoltan jelentették az amaczi, garbolczi és mikolai egyházak.

Egyházmegyei közgyűlésünk alkotó tagjait az elől kitett sorrendben igazolja, az elmaradt és magukat igazolt közgyűlési tagok mentségét tudomásul veszi.

Az aranyosmedgyesi, lázári, rozsályi és szatmárudvari presbytériumok képviselő nem küldését ha az esperesi hivatalnál f. év október 15-ig nem igazolják: 5—5 K birságnak az egyházmegyei közpénztárba f. év november 15-ig leendő befizetésére már most köteleztetnek.

79. A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnökség a jegyzőkön kívül Szabó József és Tóth Mór tanácsbírákat küldi ki. A hitelesítés helyét és idejét elnökség állapítja meg.

80. A közgyűlés tagjai között szétosztott tárgysorozatot közgyűlésünk felolvasottnak tekintvén, több rendbeli pótlással a tanácskozás sorrendjéül elfogadja.

81. Egyházmegyei szavazatbontó bizottság által Szatmáron, 1913. aug. 16-ikán fölvetett jegyzőkönyv szerint a megüresedett egyházmegyei világi jegyzői állásra beadatott 41 szavazat; nem küldött szavazatot Sárközujlak. A 41 érvényes szavazatból dr. Helmeczy Józsefre 33, dr. Nagy Gáborra 6, Galgóczy Istvánra, dr. Böszörményi Károlyra 1—1 esett. Ezek szerint világi jegyzővé nagy többséggel dr. Helmeczy József szatmári ügyvéd választott.

Közgyűlésünk örömmel igtatja hivatalába dr. Helmeczy József egyházmegyei jegyzőt s egyházunk javára, előhaladására végzendő munkájához Isten áldó segedelmét kéri.

A hivatalos eskü letétele után a megválasztott hálás köszönetet mond az iránta megnyilvánult bizalomért. Végül

esperes ur meleg szavakkal üdvözli egyházmegyénk új világi jegyzőjét.

A sárközlaki presbyteriumot fölhivja közgyűlésünk, hogy mulasztását az esperesi hivatalnál f. év nov. 1-ig igazolja, különben 4 K birságot fizessen be nov. 15-ig az egyházmegye pénztárába.

A szavazólevelek megsemmisítése világi főjegyzőre bízatik.

82. Az 1912. évről szóló, kinyomatott és az egyházmegyei közgyűlés minden egyes tagjának előre megküldött esperesi jelentést

közgyűlésünk felolvasottnak tekinti s azt általában megnyugvással veszi tudomásul, egyes pontjaira vonatkozólag pedig a következő határozatokat hozza:

1. Vallásos felolvasások tartására a helyi körülmények gondos figyelembevételével a kebelbeli lelkészek buzgóságát ehelyütt is fölhivja.

2. Azokban az egyházakban, ahol a hívek mindeddig sem vallásos tartalmu lapot, sem más vallásos iratot nem olvastak, a lelkészeket ily irányu tevékenységre ismételtlen nyomatékosan fölhivja.

3. Annak a 11 egyháznak a presbyteriumát, ahol a szegényügy terén eddig semmi intézkedés nem történt, a vonatkozó szabályrendelet életbeléptetésére utasítja.

4. Át- és kitértek anyakönyvét a jelentésben felsorolt 6 egyház (köztük Adorján és Hírip 1911-ben azt jelentette, hogy van!) több figyelmeztetést nem várva, szerezze be.

5. Vagyonleltárát Rozsály és Patóháza — amennyiben ezt a mulasztást eddig nem pótolta volna — f. évi november 1-ig terjeszse be.

6. Rozsályi lelkész — több figyelmeztetést nem várva — igató könyvet szerezzen be.

7. Rozsályi presbyterium — amennyiben mindeddig nem tette volna — a belhivatalnoki hátralékos fizetést szolgáltatassa ki.

8. Templomok, lelkészi, tanítói lakások, iskolák, melléképületek javításának, újjáépítésének tervéről a presbyteriumok f. év dec. 1-ig részletes jelentést tegyenek az esperesi hivatalnak.

9. Görbeden, ahol az iskola csak 3 osztályu (!) és ab-

ban a 7 egyházban, ahol 5 osztályu, a presbyteriumnak legyen gondja az iskola 6 osztályuvá fejlesztésére, illetve arra, hogy a tankötelesek az iskolából ki ne maradjanak.

10. Az iskolai fölszerelés hiányait — amennyiben eddig nem pótolták — a jelentésben felsorolt egyházak f. év dec. 1-ig jelentéstétel kötelezettsége mellett pótolják.

11. Rozsályi és sárközi tanító ellen, működésük elégtelen eredménye miatt, a fegyelmi eljárás megindítására elnökséget fölhívja közgyűlésünk; a felsőbányai mindkét tanítót pedig figyelmezteti, hogy ha ebben a tanévben több eredményt nem mutatnak föl, mint az elmúltban, a fegyelmi eljárást semmiképen el nem kerülük.

Ezekről a határozatokról az illetékes lelkészek s általuk az egyes presbyteriumok jelen jegyzőkönyv útján értesítetnek.

83. Olvasatott a következő esperesi jelentés:

„Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés! Az időközi változásokra és más fontosabb dolgokra vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben előterjeszteni:

I. Az üresedésbe jött szatmárudvari lelkészi állás aug. 10-én nt. Szabó József és Boros Zoltán urak vezetése alatt Kató István kiskolcsi s.-lelkésszel töltetett be. A választás törvénnyel megegyezőleg folyván le: az esperesi engedélyt megválasztott lelkész részére kiadtam s f. hó 14-én állásába be is igtattatom.

A segédlelkészek közül május hó elején Molnár Zoltán más helyre helyeztetvén át: ideiglenesen — június 12-ig — Sarkadi Nagy József látta el oldalamon a s.-lelkészi teendőket. Június 21. óta pedig Vince Lajos végzett theológus.

A tanítói karban változások: Bátki Lajos uszkai tanító elvégre elbocsátóját bemutatván, állásában őt megerősítettem. Hiripi tanító Gábor Gyula Szamoskrassóra 3-ik tanítóul, Csecskedi Károly okl. tanító ombodi tanítóul, Sarkady Ferencz képezdész Szatmárhegyre h. kántorul egy évre megválasztatván: mindhármójuk részére a megerősítést kiadtam.

II. F. é. közgyűlésünk 2. számú határozata folytán tisztelettel jelentem, hogy úgy a sándorhomoki, mint a rozsályi egyház lelkésze és képviselője mult közgyűlésről távolmaradásukat nálam igazolták.

III. Tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 5. szám alatt kifejezett távirati üdvözlötünkre úgy gróf Tisza István őkegyelmessége, mint dr. Baltazár Dezső püspök urunk megemlékezésünkért köszönetüket fe-

jezték ki hozzám írott soraikban s intencióik szerint van szerencsém e köszönetmondást közgyűlésünk előtt tolmácsolni.

IV. Ugyancsak tavaszi közgyűlésünk 6. száma c) pontjához tisztelettel jelentem, hogy a pettyéni egyháztanács jegyzőkönyvileg, ha nem is igazolta, de kimenteni kísérlette, hogy miért nem adott szavazatot az egyházmegyei gondnoki állásra. Mindamellett is, hogy egyházainkra nézve a szavazás nemcsak jog, de egyszersmind kötelezettség is, mi elől kitérni nem lehet büntetlenül egy egyháznak sem: kivételesen igazoltnak óhajtom venni a szóban forgó szavazat elmaradását. Kiskolcs és Sándorhomok egyháztanácsa mulasztását nálam nem igazolta.

V. Szintén tavaszi közgyűlésünk 8. számú III. pontjához jelentem, hogy a vámfalui egyház lelkésze jelentése szerint, az egyház birtokán levő idegen teher törlése egyházmegyei ügyésznél folyamatban van. Ugyanazon szám alatt hivatolt egyházak igazolással éltek s jelentést tettek nálam.

VI. Közgyűlésünk 135—1912. sz. határozata folytán a dobrácapáti templomtervet, költségvetést 13149 K 21 f összegben szakértői vélemény alapján jóváhagytam és miután a leányegyház a fedezetet kimutatta jelentésében, az építkezésre az engedélyt kiadtam.

VII. Volt szerencsém jelenteni f. é. közgyűlésünk 8. számú IV. pontja alatt, hogy iskoláinknak a vármegyei közig. bizottság által elrendelt átalakításával szemben előterjesztést tettem és halasztást kértem volt a püspök úr útján. A közoktatásügyi miniszter úr 44,809. sz. leiratában 1915. évi szept. hó 1-ig terjedő időhaladéket engedélyezett az iskolai átalakításokra. Ez időhaladék megnyerése szolgáljon oda, hogy egyházaink tervszerűleg foglalkozzanak az elrendelt átalakítások keresztülvitelének kérdésével, vagyis: honnan, miből, miként fedezik az átalakítás költségeit?

VIII. Az egyházmegyei pénztárt augusztus hóban Sátor Dávid tanácsbíróval véletlen látogatásban részesítettem. Ugy a pénztárt, mint az ügykezelést rendben találtam. A hátralékok tárgyában a kellő intézkedést megtettem és felhívtam az illető lelkészi hivatalokat, hogy a vezetésük alatt álló egyházak kötelezettségeit az egyházmegyei pénztárral szemben az év első harmadában teljesítsék pontosan.

IX. A szamoskőrödi egyháztanács közveszélyessé vált templomát bezáratta sőt azt le is bontatta s így az istentisztelettartás az egyházközségben teljesen szünetel helyiség hiányában.

Bár a rendkívüli helyzet ha kivételes intézkedéseket is hoz magával: mégis nem tartom elnézhetőnek, hogy egy egész egyházközség

istentisztelet nélkül maradjon hét-hét után. Felhívtam az egyháztanácsot, hogy vagy verjen sátrat, vagy béreljen magánházat, hol vasárnaponként istentisztelet legyen tartható addig is, míg az állami iskola felépül s annak egyik termét az istentisztelet tartására megnyerhetnék.

Jelentésem zártán vagyok kiváló tisztelettel Avasujváros, 1913. szeptember 4-én, *Széll György* esperes.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi, egyszersmind szívesen üdvözli lelkészi karában Szatmárudvari ifjú lelkészét, *Kató Istvánt*; *Vince* Lajos segédlelkészt az egyházmegyébe békebelezi; a pettyéni presbyterium mentségét ezuttal kivételesén, minden innen vonható következtetés nélkül, elfogadja; Kiskolcs és Sándorhomok presbyteriumait 4—4 K birságnak f. é. nov. 1-ig az egyházmegyei pénztárba leendő beküldésére kötelezi; az iskoláik átalakítására időhaladéket nyert egyházak presbyteriumait megfelelő, gondos és körültekintő eljárásra a rájuk háramló nagy felelősségre utalással figyelmezteti; végül a szamoskőrödi presbyteriumot az istentiszteleti ideiglenes helyről való gondoskodás tárgyában nyert utasítás haladéktalan foganatosítására jelentéstétel kötelezettsége mellett fölhívja.

84. Olvastatott az egyházkerületi közgyűlés 65—1913. sz. határozata, melylyel az iskolás gyermekeknek temetésre kirendelését beszüntető 775—1913. sz. intézkedését fentartja s nyomatékosan hangsúlyozza, hogy e ferde szokás kiküszöbölése éppen a presbyteriumok és liturgusok elsőrendű feladata.

Egyházmegyei közgyűlésünk, hivatkozással f. é. 9. sz. határozatára, mindenben helyeselvén az egyházkerületi határozatot, azt teljes megnyugvással veszi tudomásul.

85. Olvastatott a 277—1913. sz. e. ker. határozat, mely e. m. közgyűlésünknek 53—1913. számú határozatában az e. ker. tankönyvbizományos (Hegedüs és Sándor cég) ellen foglaltakat vizsgálat tárgyává kívánja tenni. Ezzel kapcsolatban olvastatott az uszkai iskolaszéki elnök és jegyző f. é. július 26-án kelt nyilatkozata, amely e. m. közgyűlésünk idézett határozatát konkrét esetben igazolja.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn f. é. 53. h) számú határozatát teljes egészében fentartja s megismétli, tisztelettel kéri a főt. és mélt. e. ker. közgyűlést, hogy a tankönyvbizományos cég egyházainknak anyagi és erkölcsi kárt okozó ilyen tulkapásait torolja meg, illetőleg a vele kötött szerződést,

mely egyházainkra nézve semmi haszonnal nem jár, úgyszólván csak kellemetlenségek forrása, mielőbb bontsa fel.

86. Olvastatott Joó Kálmán számvizsgáló következő jelentése:

„Nagytiszteletű és Nagyságos egyházmegyei Közgyűlés! A tisztabereki ref. egyház magtára megvizsgálása ügyében 48. V.—1913. sz. határozattal történt kiküldetéséről — jelezvén azt, hogy aug. 26-án jelentem meg a hely színén — van szerencsém következő jelentésemet beterjeszteni.

Előre bocsátom azt, hogy a tisztabereki magtár az ide csatolt alapítólevél másolat tanúsága szerint az egyháztagok kezdeményezése folytán *Egyleti takarékmagtár* czimen alakult az 1884. évben 22 taggal, mely szám az 1909. évig 59 tagra emelkedett. Az alapítólevél 1. pontja szerint a magtár mind az egyház, mind a község vagyonaitól elkülönítve kezelendő s idővel az egyház által építendő templom és torony költségeire fordítandó, addig pedig a helybeli szűkölködők időnkénti segélyezése eszközendő csekély kamatfizetés mellett. A 2. pont kiköti, hogy az alappal egyedül az egylet rendelkezik s a kezelésre évenként 8 tagból álló bizottságot választ. A 3. pont a bizottság kötelességét részletezi, melynek b) alpontja megállapítja a bizottság felelősségét; a d) alpont a kamatot állapítja meg (25⁰/₀); az f) alpont az évenkénti közgyűlésről szól. A 4. pont az utódok tagságát is kimondja.

Az alapítólevél értelmében választott magtár-bizottság feletti ellenőrködést a tisztabereki presbyterium, az egyházmegye utasítása folytán, csak az 1903. évben kezdette meg, amikor is az addigi számadásokat egyszerre vizsgálta át s rendben találta s úgy ezt, mint a magtár-bizottság azon kifejezett óhaját, hogy ezentúl az évi számadást mindenkor a presbyterium elbírálása alá bocsátják ugyan, de a kezelést továbbra is magoknál kívánják tartani, presbyteri jegyzőkönyvbe foglalva egyházmegyei közgyűlés elé terjesztik fel. Egyházmegyei közgyűlés 120—1903. sz. határozatában a magtárt kizárólag egyházi tulajdonnak nyilvánítja, az eddigi kezelést meghagyja s a felügyeletet s ezzel együtt az évi számadások megvizsgálását a presbyterium jogkörébe utalja.

Kiszállásom alkalmával meggyőződtem, hogy a presbyterium a számadás vizsgálatát csak az 1909. évtől 1912. évig teljesítette, de ez is csak a puszta számadásra szorítkozott, ellenben az értékeket csak az egyházlátogatóság vette számba. Az 1912. évről még számadás nincs készítve s így azt presbyterium meg sem vizsgálhatta. Egy magtári napló adatott át kezemhez, melyen az egyes adósok voltak feltüntetve

tőke tartozásaik, az azután járó kamat s ennek be- vagy nem fizetése jelzésével. Egyuttal bemutattatott:

a) pénzzel tartozók váltói 54 drb . . .	4705·81 K
1 drb kötelezvény	1500·— „
takarék-betéti könyvön	177·28 „
összesen . . .	6383·09 K

b) buzaterménynyel tartozók kötvényei 53 drb 253 v. 536 l.

c) zabterménynyel tartozók kötvényei mintegy 12 drb 74 v. 66 l.

A bemutatott 54 drb váltó közül 16 drb (értéke 1640 K 07 fill.) után a kamat még nem lett befizetve s így rendezetlen. Ezen váltók között van olyan is, melynek elfogadója (özv. Főrizs Józsefné 100 K) vagy keze (Bezzeg József 62 K) elhalt; van, ki anyagilag tönkrement (Balka Mihály 46 K) s Amerikába távozott; van, ki Amerikát is megjárva jelenleg más községben lakik, keze nincs s több mint 10 éve kamatot nem fizetett (Kondor Ferencz 77 K).

Búzatartozásukból 18-an 108 véka és 116 liter után nem fizettek kamatot 1912. évről. A zabtermény után pedig a mult évi liha zabtermés miatt még nem szedetett kamat.

Ezen kötvények között is több van melynek értéke az adós elhalálozása, avagy anyagi elpusztulása miatt nagyon is kétséges. A kötvény szövege sem egészen megfelelő, amennyiben csak terménnyről szól, de benne annak pénzértéke nincs kitüntetve.

Ezen, a helyszínén lelkész, Szabó István gondnok, Kónya István magtár-jegyző jelenlétében s személyes bemondásuk folytán szerzett eredményből kifolyólag bátor vagyok következő határozati javaslatot terjeszteni a Nagyt. és Nagys. egyházmegyei közgyűlés elé:

„Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentés folytán tapasztalt felületes, gondatlan kezelést tovább nem nézhetvén, miután kizárólag egyházi vagyonról van szó, útját akarva állni az értékek további kallódásának, felhívja a tisztabereki presbyteriumot, hogy a jelenleg Kállai Antal elnök, Kónya István jegyző kezelése alatt álló *Egyleti takarékmagtár* cz. alapot úgy pénz, mint termény értékében azonnal vegye át s annak 1912. évi forgalmáról a számadást nevezettek közbenjöttével készítse meg s terjessze számvizsgáló-bizottság elbírálása alá. Az esetleg hibás váltók, kötvények megújítása avagy behajtásáról haladéktalanul gondoskodjék. Jövőre a magtár kezelését saját kebeléből választott egyének által felelősség mellett eszközölje s az évenkénti számadásoknak megkészítése, megvizsgálása, közhirré tétele és felülbirá-

ásra felterjesztésére a törvényes időben eljárni múlhatlan kötelességének ismerje.“

Ezen határozati javaslatom után annak jelzésével még, hogy felmerült 5 K fuvardijamat egyházgondnok kifizette, napdíjra pedig igényt nem formálok, kiváló tiszteletem nyilvánításával maradtam Szárazberekben, 1913. évi aug. 27-én, a Nagyt. és Nagys. e. m. közgyűlésnek kész szolgálja, Joó Kálmán számvizsgáló, egyhm. kiküldött.“

Közgyűlésünk az előterjesztett határozati javaslatot határozati erőre emelvén, utasítja a tisztabereki presbyteriumot, hogy itt körülírt eljárásáról f. év dec. 1-ig az esperesi hivatalnak jelentést tegyen. Egyszersmind egyházmegyei kiküldöttnek szíves és körültekintő eljárásáért köszönetet mond.

87. Esperes ur, mint a szatmárnémetii ref. tanítónőképző-intézet vizsgálatot vezető bizottságának elnöke, a folyó évi képesítési vizsgákról jelentést tesz.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s levéltárába téteti.

88. Dávid Sándor batizi lelkész az egyházmegye engedélyét kéri ahhoz, hogy a batizvasvárii m. kir. postahivatalt vezethesse. Jelzi, hogy e mellékfoglalkozáshoz kötött hivatalos órák betartása a lelkészi teendők megfelelő végzését nem befolyásolja.

Közgyűlésünk a kérelemhez ily értelemben hozzájárul.

89. A vámfalui ref. egyház presbyteriuma 1913. augusztus hó 10. napján 4. szám alatt szabályszerűen hozott határozatával elfogadta a Vay Gábor gróffal a vámfalui 252. sz. betétben 1007. és 1008. helyrajzi számok alatt felvett ingatlanok telekkönyvi állásának rendezése céljából kötött szerződést s azt jóváhagyás végett beterjeszti.

Egyházmegyei közgyűlés a vámfalui ref. egyház presbyteriumának 1913. augusztus 10-én 4. szám alatt szabályszerűen hozott határozatát s a bemutatott szerződést jóváhagyja és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

90. Vári Zsigmond, Szirmay Sándor, Öry Zsigmond uszkai lakosoknak, mint az uszkai ref. egyház bérlőinek bérleengedés iránti kérelme.

Egyházmegyei közgyűlés a kérvényt azzal küldi le az uszkai ref. egyház presbyteriumának, hogy azt szabályszerűen tárgyalja s határozatát a kérvény kapcsán terjessze fel.

91. A batizi egyház azt kéri, hogy orgona-alap czimén kezelt 425 korona tőkepénzét templomépítési célra használhassa, mivel Kiss

Kálmán gondnok orgonaépítés céljaira 2000 koronát ajánlott fel s ebből az orgona felépíthető.

Egyházmegyei közgyűlés a batizi egyház presbyteriumának 1913. évi augusztus hó 10-én 36. szám alatt hozott határozatától a jóváhagyást megtagadja; felhatalmazza azonban nevezett egyházat arra, hogy az orgona-alap czimén kezelt 425 koronát kölcsön vegye s utasítja, hogy e tárgyban szabályszerűen határozzon s határozatát jóváhagyás végett terjessze föl.

92. K. Bak Jánosné kishodosi lakos kéri, hogy a telkén keresztül a ref. temetőbe vezető ut szüntettessék meg.

Miután kérvényező a telkén való átjárásban a ref. egyházat erőszakkal megakadályozta, e miatt a kishodosi egyház polgári pert tett folyamatba s ez a per még jogerős ítélettel elbírálva nincs: egyházmegyei közgyűlés a per jogerős befejezéseig érdemlegesen a kérvény tárgyában nem határoz, utasítja az egyház presbyteriumát, hogy a per jogerős befejezése után az íratokat az ítélet tartalmának közlése mellett újból terjessze föl.

93. A patóházi presbyterium 1913. ápr. 27-én tartott ülésében elérkezettnek látta az időt az egyházi közmunkák rendezésére nézve s egyhangulag úgy határozott, hogy „az egyháztagok . . . ígás és kézi egyházi közmunka teljesítésére a presbyterium által fognak osztályoztatni s azon egyháztag, aki a reá előírt egyházi közmunkát természetben leszolgálni elmulasztja, egy napi ígás közmunka váltság fejében 6 koronát, egy napi gyalogos közmunka váltságdíja fejében 2 koronát (tartozik) az egyház pénztárába befizetni, mely összegből a mindenkori egyházi gondnok az elmulasztott egyházi közmunkát el fogja végeztetni.”

Közgyűlésünk a patóházai presbyteriumnak közmunkaváltság tárgyában hozott, itt idézett határozatát helybehagyja.

94. Czelder Béla lelkész a tisztabereki egyház presbyteriuma nevében az iránt kérelmez, hogy a templomépítés megkezdését és a lelkészi udvaron levő melléképületek kijavítását, tekintettel a kölcsönpénz drágaságára és az abnormis időjárásra, melynek következtében az építkezéshez szükséges anyagokat szállítani nem lehetett, az egyház halaszt hassa el.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett kérelemhez indokai alapján hozzájárul; azonban utasítja az egyház presbyteriumát, hogy az építkezés ügyét, mely felette sürgős,

elaludni ne engedje, hanem mihelyt idő és alkalom nyílik reá, foganatosítsa.

95. Sarkadi Ferencz szatmárhegyi kántor azt kéri, hogy a javadalmát képező 20 katasztrális hold szántóföld haszonbérbe adása tárgyában jogelődje által kötött haszonbéri szerződés hatályon kívül helyezése mellett hagyassék jóvá az általa bemutatott, Kornreich Sámuel szatmárhegyi lakossal 1913. szeptember 1-től kezdődőleg 6 évi időtartamra kötött haszonbéri szerződés.

Az egyházi belhivatalnokok jogkörébe tartozik a javadalmukat képező ingatlan birtokok hasznosítása, az ingatlanoknak esetleg hosszabb időtartamra való haszonbérbe adása is, önként értetvén, hogy az ilyen szerződések joghatálya csak addig tart, míg a javadalmas javadalma élvezetében van.

A kérvényező jogelődje által kötött haszonbéri szerződés hatályát veszítette annak a gazdasági évnek a végén, melyben kérvényező jogelődjének kántori minősége megszűnt; viszont kérvényezőnek sincs joga olyan szerződést kötni, mely jogutódját is kötelezze.

Ezen okokból egyházmegyei közgyűlés a kérvény tárgyában, miután az hatáskörén kívül esik, érdemileg nem határoz s azt a bemutatott szerződéssel együtt kérvényezőnek visszaadja.

96. Soltész Elemér lelkészi főjegyző az egyházkerületi rendes képviselőségről lemondását bejelenti.

Egyházmegyei közgyűlésünk agilis főjegyzőjének, aki sokoldalú tehetségét e téren még ki sem fejthette s akit bizalmával csak nem régen tüntetett ki, lemondását, mivel arra semmi okot nem lát, nem fogadja el.

97. Oláh Sándor szamoskrassói lelkész másnemű elfoglaltsága miatt a tanügyi bizottsági tagságról lemond.

Közgyűlésünk a lemondást nem veszi tudomásul, hanem fölhívja Szamoskrassó ifju lelkészét, hogy megbízatásában ezután is eljárni szíveskedjék.

98. Olvastatott a tanügyi bizottság következő jegyzőkönyve:

„Jegyzőkönyv, felvétel a nagybányai ref. egyházmegye tanügyi bizottságának Szatmáron 1913. augusztus 22-én tartott gyűléséből. Jelen voltak Sátor Dávid e. m. tanácsbíró elnökle alatt Magoss Ferencz, Miszti Mihály, Kolos Vincze, Fábíán István, Tóth József biz. tagok, Bogdán Lajos biz. jegyző.

1. Elnök szeretettel köszöntvén a megjelenteket, a gyűlést megnyitja.

2. Elnök hivatkozással az e. m. közgyűlés 53—1913. sz. határozatára, előadja, hogy az új egyházkerületi tantervnek megfelelő tanmenetet, tananyagbeosztást többedmagával, főként Fábián István e. m. tanítóegyesületi elnök hathatós közreműködésével elkészítette s felülvizsgálat, végleges megállapítás céljából a bizottság elbírálása alá bocsátja. Fábián István mint előadó tüzetes ismertetése után tanügyi bizottságunk a bemutatott tanmenetet minden lényeges változtatás nélkül egészében elfogadja s midőn Fábián István úrnak sok fáradságot igénylő munkájáért elismerését és köszönetét nyilvánítja, az idézett e. m. határozat értelmében való további eljárásra elnököt fölkéri. Jelen határozat tudomásul vétel végett az e. m. közgyűlés elé terjesztendő.

3. Elnök bemutatja a 771—1912. sz. e. ker. határozattal az egyes egyházmegyéknek megküldött s a tanítók napidij- és utiköltségére vonatkozó szabályrendelet-tervezetet. Tanügyi bizottságunk a szabályrendelet-tervezetet indokai alapján a nagytt. e. m. közgyűlésnek elfogadásra ajánlja.

4. Magoss Ferencz biz. tag hivatkozással az e. m. közgyűlés 1912. évi 58. ad 9. sz. határozatára indítványozza, kéressék meg a nt. e. m. közgyűlés, hogy idézett határozatát, amennyiben mostani gyűlésünk e. m. határozat folytán [l. 1913. évi 53. k) sz. hat.] tartatott, jelen gyűlésünkre is terjessze ki. Bizottságunk az indítványt egyhangulag elfogadja s a nt. e. m. közgyűlés elé terjesztésére elnököt felkéri.

Kmf. Sátor Dávid biz. elnök. Bogdán Lajos biz. jegyző.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanügyi bizottságnak a tananyagbeosztásra vonatkozó jelentését, eljárását tudomásul veszi, a tanítók napidij- és utiköltségére vonatkozó szabályrendelet-tervezetet elfogadja s a Magoss Ferencz tanügyi biz. tag. indítványába foglalt kérelemhez hozzájárul.

99. Olvastatott Sátor Dávid tanügyi biz. elnök következő előterjesztése, illetve határozati javaslata:

„Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Hivatkozással egyházkerületünk 272—1913. sz. határozatára, melyben egyházmegyénket a 764—1912. sz. határozatában sürgetett vélemény előterjesztésére újból felhívja — annak előrebecsátásával, hogy tanügyi bizottságunk s egyházmegyénk e kívánságnak már 139—1911. sz. határozatában megfelelt — bátorkodom azon tiszteletteljes előterjesztéssel élni: méltóassék a már hozott de nem érvényesült, a sürgetésből következtetve

elveszett határozat hozatalától eltekinteni s arra hivatkozás nélkül a missiók és szórványok vallástanitása ügyében az egyházkerület 460—1910. sz. határozatára illetve a 764—1912. és 272—1913. sz. sürgetéseire a következő *Határozati javaslat* elfogadásával felelni:

„Az egyházkerület 460—1910. számú határozatára, illetve a 764—1912. és 272—1913. szám alatt sürgetett véleményre vonatkozólag a tanügyi bizottság javaslatának elfogadásával egyházmegyei közgyűlésünk a missiók és szórványok területén eddig vallásoktatásban nem részesült gyermekek vallástanitása ügyében legalkalmasabb módozatnak látja azt, hogy az 1—4 szórvánnyal bíró anyaegyházak lelkészei bizassanak meg egyes szórványaikban lakó növendékeknek havonként legalább egyszer meglátogatásával, összegyűjtésével, tanításával, alkalmas vallási katekizmusok és olvasmányokkal ellátásával; a több szórvánnyal bíró egyházakba pedig vallástanítói intézményes káplánság rendszeresíttessék, kinek kötelessége lenne legalább kéthetenként a missiók s szórványok tanköteleseinek felkeresése s tanítása.

E célból egyházmegyénk területén a vallástani könyvek s olvasmányok nyújtása mellett még fuvardijra szükséges lenne 10 lelkésznek (Adorján, Amacz, Apa, Avasujváros, Kakszentmárton, Kisperleske, Patóháza, Rozsály, Sándorhomok, Vámfalu) a 200 K = 2000 K; 6 vallástanító káplán részére (Felsőbánya, Hirip, Kőszegremete, Misztótfalu, Nagybánya, Szinérváralja) egyénenként az egyetemes konventtől fizetésül: 1200 K, kápláni kongrnából: 500 K s utazási átalányul: 800 K = 2500 K s így a 6 káplán részére 15000 K, kiknek lakásáról az anyaegyház tartozik gondoskodni. A két czímen egyházmegyénk 17000 K segélyt igényel, mivel e célra felhasználható tőkével nem rendelkezik.

E határozat az egyházkerületre felterjesztetik.“

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Nem állítom, hogy mind-egyik szórványban mindig találánk tankötelest, de ha ilyen nincs is, a felnőttekkel való missionariusi munka kívánatosá teszi mindegyik szórványba a kimenést. Kevés szórványban lelkész is találhat módot e munka végzésére, de ahol sok szórvány van csatolva az anyaegyházhoz: ott már az anyaegyház sérelme nélkül nem lehet várni, hogy a lelkész ennek is eleget tehessen. Az is bizonyos, hogy sem egyházaink nincsenek oly helyzetben, hogy e missionariuskodásnak rendszeres költségeit áldozhatnák a hozzájuk kapcsolt szórványok érdekében, sem lelkészeinktől nem kívánható, hogy a maguk költségén teljesítsék e munkát. Ugy a lelkészek, mint a vallástanító káplánok

ilynemű missionáriusi munkája, mint amely a köz érdekében végeztetik, csakis a közegyház által fedezhető kiadásaiban.

Tiszteletteljes előterjesztésem után vagyok a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlésnek, Szinérváralján, 1913. aug. 28. alázatos szolgálója: Sátor Dávid tanügyi biz. elnök.

Egyházmegyei közgyűlésünk az előterjesztést magáévá teszi s a határozati javaslatot határozati erőre emelvén, az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

100. A szamoskőrödi presbyterium immár tarthatatlan és életveszélyes temploma és tornya újból leendő felépítési költségeinek fedezete céljából az egyház minden tagjára állami adójának 3, 3·5 vagy 4-szeresét óhajtja kivetni s ezen határozatát jóváhagyni és megerősíteni kéri.

Kérelem presbyteriumnak visszaadatik, hogy a kivetendő egyházi adó $\frac{0}{100}$ -át, annak összegét, osztályba sorozás útján pontosan állapítsa meg.

101. Az erdődi leányegyház kérelme, melyben új temploma építési költségeire a már eddig közadakozásból befolyt 657 K 29 f felhasználhatását és tíz éven át 50% rendkívüli építési adó kivetésének engedélyezését kéri.

A kisdud leányegyház presbyteriumának és híveinek törekvését, nemes lelkesedését és vallásos akaraterejét egyházmegyei közgyűlésünk teljesen méltányolván, a kérelem indokai alapján készséggel járul hozzá, hogy a már rendelkezésükre álló alapot felhasználhassák, ezen felül 10 éven keresztül 50%-os rendkívüli építési adót vethessenek ki.

Esperes úr felhatalmaztatik, hogy a bemutatott költségvetést és tervrajzot jóváhagyási záradékkal ellátva, folyamodó egyház presbyteriumának adja ki.

102. Olvastatott a batizi egyház presbyteriumának kérelme az iránt, hogy templomuk átépítési költségeinek részben leendő fedezésére 4000 K kölcsönt vehessen fel a saját egyházfentartási alapjából. Ezt az adósságot 5% kamattal, szabályszerű kötvényre 5% tőketörlesztés mellett óhajtja visszafizetni, erre nézve engedélyt kér.

A presbyterium által egyhangulag hozott határozat alapján közgyűlésünk engedélyt ad arra, hogy kérelmező egyház az egyház takarékmagtárjának 6263 K 19 fillért tevő takarékpénztárilag kezelt tőkéjéből 4000 K összeget a kérelemben előadott módozatok mellett felvehessen.

E határozat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetik.

103. A kishodosi presbyterium bejelenti, hogy temploma és tornya renoválására közgyűlésünk által 1912. évi 116. sz. és az egyházkerület által 1912. évi 906. sz. határozattal engedélyezett 3000 K kölcsönön felül még 500 koronát voltak kénytelenek felvenni, mert a kedvezőtlen időjárás miatt az egyház adóssai kellő időben fizetni nem tudtak; ezen újabb kölcsönt engedélyezni, illetve annak felvételét jóváhagyni kéri.

A kérelem indokai méltányoltatván, a szabályszerűen megszavazott 500 K kölcsönt közgyűlésünk engedélyezi, illetve annak felvételét ezuttal jóváhagyja.

Jelen határozat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetik.

104. A mikolai presbyterium bemutatja iskolájának és tanítói lakásának tervrajzát és költségvetését.

A bemutatott tervrajzot és költségvetést közgyűlésünk esperes urnak azzal adja ki, hogy azokat kedvező szakértői vélemény esetén jóváhagyni szíveskedjék.

105. Kérelme a szatmárgörbedi presbyteriumnak egyházi melléképületek tervrajzának és költségvetésének jóváhagyása iránt.

Közgyűlésünk esperes urat felkéri, hogy a bemutatott tervet és költségvetést kedvező szakértői vélemény esetén jóváhagyni szíveskedjék.

106. Az adorjáni egyház presbyteriuma 1913. aug. 24-én tartott gyűlése 2. sz. határozatában azzal a kéréssel járul közgyűlésünk elé, engedtessék meg, hogy rozoga temploma, lelkézlaka és iskolája renoválását 1914. év tavaszán megkezdhesse. Kéri továbbá, hogy amennyiben meglevő templom-alapja, nyerendő tőkekamat segélye s a könyöradományok összege teljes fedezetet nem nyújtanának, a 392—1913. sz. e. ker. határozat értelmében a Sepsy-féle utóöröklési jog megváltási összegéből mintegy 2000 K-t kölcsön vehessen s e kölcsönnek törlesztésére 1915. évtől 10 éven át 60⁰/₀-os rendkívüli adót vethessen ki. A renoválási terveket és költségvetést megerősítés végett bemutatja.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn örömmel vesz tudomást az adorjáni egyház nagy horderejű lépéséről, megbizsa esperes urat, hogy a bemutatott tervek és költségvetés kedvező szakértői véleménye alapján a renoválási munkálatokra az engedélyt adja meg. A 2000 K kölcsön felvételét s a rendkívüli adónak — mely az érvényben levő egyházi

adó 60⁰/₀-a lehet — kivetését jóváhagyja s határozatának a kölcsönre vonatkozó részét megerősítés végett az egyházkerületre felterjeszti.

107. A szamoskrassói presbyterium 1913. évi aug. hó 17-én tartott gyűléséből törvényes formák között hozott 44. sz. határozatában a becsatolt terv és költségvetés alapján templom-torony fedési és javítási munkálatokra, ennek fedezetéül 10000 K ideiglenes kölcsön felvételére s a kölcsön törlesztése céljából 33⁰/₀-os rendkívüli adó kivetésére engedélyt kér.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizza esperes urat, hogy a terv és költségvetésre vonatkozó kedvező szakértői vélemény alapján az építkezésre az engedélyt adja meg; a kölcsön felvételét s a rendkívüli adónak — mely az állami adó 33⁰/₀-a lehet — kivetését egy évre jóváhagyja s határozatának a kölcsönre vonatkozó részét az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

108. A szamoskőrödi egyház presbyteriuma 1913. évi aug. 31-én tartott gyűlésének névszerinti szavazással hozott 30. sz. határozatában újonnan építendő temploma tervét és költségvetését elfogadta s ezeket megerősítés végett közgyűlésünk elé terjeszti.

Egyházmegyei közgyűlésünk felhatalmazza esperes urat, hogy kedvező szakértői vélemény után a tervet és költségvetést hagyja jóvá.

109. A misztótfalui presbyterium 1913. évi augusztus hó 24-én tartott gyűléséből 2. sz. határozatával jóváhagyás végett közgyűlésünk elé terjeszti újonnan építendő lelkészlaka tervét és költségvetését.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizza esperes urat, hogy kedvező szakértői vélemény alapján, ha a kellő fedezetről gondoskodva van, a tervet és költségvetést erősítse meg.

110. A hiripi egyház előjárósága 1913. évi aug. hó 27-én tartott presbyteri gyűlésének 35. sz. határozatával engedélyt kér a templomnál, tanítói és lelkészi udvaron tervbe vett építkezések foganatosítására s hogy az építkezésből származó teher részben való fedezetéül a jövő évtől kezdődőleg 10 éven át 25⁰/₀-os rendkívüli adót vethessen ki. Az építkezések tervét és költségvetését bemutatja.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizza esperes urat a terv és költségvetésnek, ha szakértő azokat megfelelőknek találja, megerősítésével s az építkezésre az engedély meg-

adásával; a rendkívüli adó kivetését 1914. január 1-től kezdődőleg jóváhagyja.

111. A szamoskrassói egyház presbyteriuma 1912. nov. hó 22-én tartott gyűlésének 49. számú, illetve 1913. évi 42. számú határozataiban törvényszerűleg kimondotta, hogy felekezeti iskolája fejlesztéséből folyólag III-ik tanítói állomást szervez, ez állomást 1913. szept. 1-re okl. férfi tanítóval betölti, a szükséges új tantermet építési államsegély- és községi segélyből 1914. vagy 1915. évben felépíti; ezek alapján kérelmezi a III-ik tanítói állomás felállítására, a tanítói javadalom körvonalozására s az iskola ideiglenes elhelyezésére vonatkozó határozatainak, továbbá a 4 példányban beterjesztett tanítói díjlevélnek jóváhagyását, valamint az építendő tanterem tervrajzának és költségvetésének megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn elismeréssel vesz tudomást a szamoskrassói egyház presbyteriumának felekezeti iskolája fejlesztése körül kifejtett buzgóságáról, sikeres tevékenységéről, felhatalmazza esperes urat, hogy az építendő tanterem tervrajzát és költségvetését kedvező szakértői vélemény alapján erősítse meg; a szabályszerűen kiállított díjlevelet, valamint a tanítói állomás szervezésére vonatkozó s ezzel kapcsolatos határozatokat készséggel jóváhagyja s határozatának ezt a részét megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

112. Melegh Albert lelkész a köszegremetei egyház nevében beterjeszti az építendő iskola tervrajzát és költségvetését.

Egyházmegyei közgyűlésünk felhatalmazza esperes urat, hogy a tervrajz és költségvetés szakértő által történt elfogadása esetén, ha az egyháztanácsi törvényszerű határozat is beküldetik, az építésre az engedélyt adja meg.

113. Szárazberek lelkész és gondnok a lelkészi és tanítói udvarokon építendő melléképületek és a templomtetőzet megújítására vonatkozó tervrajz és költségvetés megerősítése iránt kérelmeznek.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizsa esperes urat, hogy kedvező szakértői vélemény alapján a beterjesztett tervet és költségvetést, ha az ide vonatkozó törvényszerű presbyteri határozat is csatolttatik, erősítse meg.

114. Kócsi Péter lelkész a nagyhodosi egyház nevében templom- és bérházjavítás, istálló- és ürszéképítésre vonatkozó terv és költségvetés jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbízza esperes urat, hogy a beterjesztett tervet és költségvetést szakértői helybenhagyás után, ha a törvényszerű egyháztanácsi határozat is csatolva lesz, hagyja jóvá.

115. Nagy Elek lelkész a kispaládi egyház nevében az iskola renoválására vonatkozó terv és költségvetés jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbízza esperes urat, hogy a bemutatott tervet és költségvetést szakértői elfogadás után, ha a törvényszerű egyháztanácsi határozat is csatolva lesz, erősítse meg.

116. Olvastatott a segélyosztást véleményező bizottság következő jegyzőkönyve:

„I. A ref. segélyegylethez folyamodik 7 egyház, u. m. Avasfelsőfalú, Józsefháza, Szatmárpálfalva, Szamoskrassó, Alsófernezely, Patóháza és Tisztaberek.

1. *Avasfelsőfalui* fiókegyház templomépítési költségei fedezésére;
2. *Szamoskrassó* iskolaépítésből származott adóssága törlesztésére és új iskolaépítés költségei fedezésére;
3. *Józsefháza* templom- és lelkészlaképítésből származott adóssága törlesztésére;
4. *Patóháza* építkezésekből származott adóssága törlesztésére;
5. *Tisztaberek* iskola-, tanító- és lelkészlaképítésből eredt adóssága törlesztésére;
6. *Szatmárpálfalva* nehéz helyzetére tekintettel egyházfentartási terheinek könnyítésére;
7. *Alsófernezelyi* fiókegyház építési alapjának gyarapítására segélyezésre ajánlatnak.

II. Egyházmegyei államsegélyért folyamodik 4 egyház; Avasujváros kér 400 K, Lázári kér 400 K, Szamoskrassó kér 1000 K, Uszka 600 koronát.

1. *Szamoskrassó* két iskolaépítésből származott terheinek törlesztésére, most épülő 3-ik iskolája építésének segélyezésére a kért 1000 koronára készséggel ajánlatik.
2. *Avasujváros* iskolájának újjáalakítása költségeinek pótlására 400 korona segélyre;
3. *Lázári* iskolaátalakítási költségeinek fedezésére szintén 400 korona segélyre;
4. *Uszka* iskolaépítésből maradt adósság törlesztésére 200 korona segélyre ajánlatik.

III. Az országos közalaphoz egyszersmindenkori segélyért folyamodik négy egyház.

1. *Patóháza* halaszthatatlan építkezésre 1200 koronát kér;
 2. *Kispeleske* templomépítésből fenmaradt tetemes adóssága törlesztésére kér 2000 koronát;
 3. *Szamoskőröd* templomépítésre kér 1200 koronát;
 4. *Nagyhodos* közszükségletei fedezésére 2000 koronát kér.
- Bizottság mind a négy kérvényezőt ajánlja az általuk kért összegekre.

IV. Népiskolai tökesegélyért folyamodik öt egyház, u. m. Méhtelek, Egri, Hirip, Szamoskrassó, Józsefháza.

1. *Méhtelek* határozatlan mennyiséget kér új iskolaépítésre;
2. *Egri* 4000 koronát kér szintén iskolaépítésre;
3. *Hirip* új iskolaterem-építésre kér 3000 koronát;
4. *Józsefháza* iskolaátalakításra 4000 koronát;
5. *Szamoskrassó* 3-ik iskolája építésére 4000 koronát.

Jelzett céljokra mindannyian a legmelegebben ajánltnak.

V. A konvent 42—1913. számu végzése alapján folyósítandó tőkekamatsegélyekért folyamodtak:

1. <i>Sárközütlak</i> iskolaátalakításra kér . . .	14.000.—	K.
2. <i>Tisztaberek</i> templomépítésre	10.000.—	„
3. <i>Egri</i> templomépítésre	12.000.—	„
4. <i>Uzka</i> lelkészlaképítésre	5.000.—	„
5. <i>Mikola</i> iskolaépítésre	10.000.—	„
6. <i>Magosliget</i> iskolaépítésre	8.200.—	„
7. <i>Patóháza</i> lelkészlak és melléképületek épít.	16.000.—	„
8. <i>Sárköz</i> templomépítésre	10.000.—	„
9. <i>Szamoskőröd</i> templomépítésre	10.000.—	„
10. <i>Pálfalva</i> iskolaátalakításra, felszerelésre .	3.170·68	„
11. <i>Józsefháza</i> építési adóssága törlesztésére és építkezésre	14.000.—	„
12. <i>Erdőd</i> templomépítésre	39.972·07	„
13. <i>Szamoskrassó</i> templom-, toronyfedés, javításra	10.000.—	„
14. <i>Hirip</i> iskolaterem-építés, templom-, paplakfedésre	7.100.—	„
15. <i>Adorján</i> templom-, iskola-renoválás, lelkészlak-építésre	10.000.—	„
16. <i>Ombod</i> két iskolája átalakítására . . .	5.300.—	„

17. <i>Kispalád</i> adósságtörlesztés és iskolaátalakításra	10.000— K
18. <i>Kőszegremete</i> iskolaépítés, adósságtörl.	27.568— „
19. <i>Nagyhodos</i> többféle építkezésre	7.000— „
20. <i>Sándorhomok</i> templomfedésre kér	2.000— „
21. <i>Méhtelek</i> adósságtörlesztés, iskolaépítésre	33.000— „
22. <i>Batiz</i> templom- s toronyépítésre	4.000— „
23. <i>Kakszentmárton</i> adósságtörlesztésre	7.000— „
24. <i>Garbolcz</i> lelkészlaképítésre	8.000— „
25. <i>Szatmárgörbed</i> iskolajavításra	3.000— „
26. <i>Szárazberek</i> melléképületre	4.000— „
27. <i>Kispeleske</i> lelkészlaképítésre	10.000— „

Mindezen kérvényezőket ajánlja a bizottság a fenti sorrendben a kért segélyre.

VI. Egyházkerületi közgyűlés 1913. évi 42. és 127. sz. konventi határozatok alapján felhívja az egyházmegyét, hogy a megszavazott 100,000 koronából tőkekamat segélyt igénybe venni kívánó egyházak felterjesztett és most visszaadott kérvényeit a tőkekamat segélyt ujabban kérő egyházak kérvényeivel összesítve együttesen bírálják el s ajánlataikat a folyó 1913. évi november 1-ig terjesszék fel külön csoportban összeírva a 100,000 korona terhére s külön a tőkekamat segélyre évenkénti költségvetés szerint fordítható összeg terhére kielégítendő kérvényeket. Ehez képest bizottság a beadott kérvényeket következőleg bírálja el és ajánlja:

- a) 1. *Alsófernezelyt* imaház építésre 8000 K;
2. *Dobrácsapátit* templomépítésre 4000 K;
3. *Felsőfalut* lelkészlak építésre 4000 K;
4. *Kishodost* templom és torony átalakításra 4000 K;
5. *Misztótfalut* új lelkészlak építésre 5000 K;
6. *Pettyént* lelkészlak építésre 8000 K;
7. *Vámfalut* adósságtörlesztésre 8000 K tőkének megfelelő kamat-segélyre.

b) A következők a 42—1913 sz. konventi határozat szerint — mint már előzőleg ajánlottak — itt ujlag elbíraltatnak és az egyházkerületi közgyűlés 1913. évi 37. számú határozata alapján bizottság ajánlja őket:

1. *Garbolczot* lelkészlak építésre 8000 K;
2. *Kakszentmárton*t lelkészlak átalakításra 7000 K;
3. *Méhteleket* adósságtörlesztésre 11000 K;

4. *Sándorhomokot* templom és torony fedésre 9000 K;
5. *Tisztabereket* templomépítésre 12000 K;
6. *Uszkát* lelkészlak építésre 4000 K;
7. *Józsefházát* adósságtörlesztésre 1000 K tőkének megfelelő kamatsegélyre.

Kelt mint fent *Magoss Ferencz* biz. elnök, *Sinka Lajos*, *Kató Béla* biz. jegyző.

Közgyűlésünk a segélyosztást véleményező bizottságnak I. III—VI. alatt előterjesztett javaslatait változatlanul elfogadván, határozati erőre emeli és folyamodó egyházak kérelmét az egyházkerületi gyűlésre fölterjeszti.

Az egyházmegyei államsegélyből, a javaslattól eltérően, *Uszkának* 1000, *Avasujvárosnak* 500, *Szamoskrassónak* 500 koronát ad.

117. Egyházmegyei lelkészegyesület javasolja, hogy jövőre az egyházközségi képviselőknek a közgyűlésről való esetleges elmaradásáért az illető egyházak vagy képviselők ne büntetessenek.

Közgyűlésünk a javaslatot, beható vita után, névszerint való szavazás rendén, 29 szavazat ellenében 38 szavazattal elfogadván, az 1907—77. sz. egyházmegyei határozatnak (v. ö. I. t.-cz. 55. §) az egyházközségi képviselőkre vonatkozó részét (A közgyűlésről indokolatlanul elmaradt tanácsbírák 10, a lelkészek, tanítók és az egyházak képviselői 5—5 korona birságot fizetnek) megváltoztatja s a közgyűlésről elmaradt képviselőt vagy képviselő nem küldése miatt az illető egyházat ezután nem birságolja, de a képviselőt nem küldő presbyteriumokat tovább is kötelezi, hogy mulasztásuk igazolását presbyteri határozat alakjában az egyházmegyei közgyűlést megelőzőleg az esperesi kivatalhoz küldjék be.

E határozat, minthogy ellene dr. Harcsár Géza egyházmegyei ügyész felebbezést jelentett be, az egyházkerületi közgyűlésre fölterjesztetik.

118. A lelkészegyesület, hivatkozással a lelkészi korpótlékról szóló állami törvény ama sérelmes rendelkezésére, hogy a korpótlékok január és július hó 1. napján csupán kereken kitöltött féléves szolgálatok után utaltatnak ki a megfelelő ötödéves ciklusokban, míg a bármily csekély részben is hiányos félév után korpótlék nem számíttatik, miáltal a korpótlékre jogosult lelkészek legnagyobb része érzékeny rövidséget szenved s egy-két nap miatt egész félévi korpótléktól eleshetik; hivat-

kozással ezzel kapcsolatosan arra is, hogy a kongrua az állásfoglalás napjától utaltatik ki s ugyanezen határnaptól kezdve kapták meg a tanítók is korpótlékukat: azzal a javaslattal fordul az egyházmegyei közgyűléshez, tegyen olyan irányú előterjesztést a kerületre, amely szerint a konvent a vallás- és közoktatásügyi miniszternél, illetőleg a kormánynál hasson oda, hogy a lelkészi korpótlékok pontosan az állásfoglalás megfelelő évfordulójától kezve utaltassanak ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk a fenti javaslatot a szükséges lépések megtétele végett határozati erőre emeli.

119. A lelkészegyesület a lelkészi illetmények korpótlék útján való rendezéséről szóló állami törvénynek azt a rendelkezését, mely szerint a segédlelkészi, vagy hitoktatói minőségben eltöltött idő 5 éven felüli részének fele számítható be korpótlék szempontjából, sérelmesnek találja s fölkéri egyházmegyei közgyűlésünket, hogy fölöttes egyházi hatóságaink útján hasson oda, hogy korpótlék szempontjából az oklevél keltétől, illetve a választhatóság határpontjától a segédlelkészi, vagy helyettes lelkészi és hitoktatói minőségben eltöltött idő is egészen beszámíttassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk fenti javaslatot a szükséges lépések megtétele végett határozati erőre emeli.

120. A lelkészegyesület az ismétlő iskolai vallásoktatást a belmissziói munkásság megkezdése és megalapozása tekintetében is elsőrendű kérdésnek tartja s éppen azért fölkéri egyházmegyei közgyűlésünket, intézkedjék a tekintetben, hogy az ismétlő iskolai vallástanítás már a folyó iskolai évtől kezdve minden egyházközségben folyamatba tétessék s az egyház és iskolalátogatók által ellenőriztessék. Minthogy az egyházkerületi tanterv a mi viszonyaink között teljes egészében végre nem hajtható, az adott jognál fogva javasolja a lelkészegyesület, hogy az összes ismétlő iskolai növendékeket heti 2 órán együttesen, ott, ahol rendes vallástanítói állás szervezve nincs, maga a lelkész tanítsa, az elvégzendő tananyag az egyházkerület által kiadott vallástani olvasókönyv alapján tárgyalatván. A tananyag váza ez legyen: a) a tanév elején imák és ünnepek ismételése; b) Jézus élete az újszövetségből közbevetett magyarázatokkal olvastató módszer szerint; c) Jézus hasonlatai és csodatételei szintén a bibliából olvastató módszerrel a hittani és erkölcsstani igazságok levonásával, az apostoli levelek azon részei is olvastatván, mik a kerületi tanterv I. c), II. c) pontjai alatt megjelöltek; d) a keresztyén egyház történetének vázlatos ismertetése után a reformáció, majd bővebben szemelvények alakjában 3 évre osztva a

magyar protestáns egyház története. A konfirmációra előkészítés s még inkább az ismétlőiskolai vallástanítás eként az ifjúsági egyesületekben reánk váró munka előkészítőjévé válik. Természetes, hogy az ifjúsági egyesületeket aztán a tani rész, az elvont fogalmak még szűkebb körre szorításával, az egyháztörténet egyes részeinek ismertetésével és általában szellemi szórakoztató elemekkel kell vonzóbbá tennünk.

Egyházmegyei közgyűlésünk az ifjúság vallásos nevelését célzó javaslatot határozati erőre emeli.

121. A lelkészegyesület, hivatkozással arra, hogy a kongrua és korpótlék félévi esedékes részletei nem január és július hó első napjaiban, hanem a legtöbbször 15—20. napjai között jutnak az illetékes lelkészek kezéhez, fölkéri egyházmegyei közgyűlésünket, hogy keresse meg az egyházkerületet, intézkedjék az iránt, hogy jövőben úgy a kongrua, mint a korpótlék, valamint az adócsökkentési és közigazgatási államsegély is a leérkezés után rögtön kifizetessék.

Közgyűlésünk ezt a kérelmet pártolólág terjeszti föl az egyházkerületre.

122. A lelkészegyesület a tiszántuli egyházkerületben a lelki gondozás teljesítéséről szóló szabályrendelet életbeléptetése (35—1913. egyházkerületi jkvi sz.) tárgyában azt javasolja, hogy azzal a presbyteriumok nagy körütekintéssel, óvatossággal, gondossággal foglalkozzanak, mert ilyen szabályrendelet betű szerint való végrehajtása esetleg a hitek belső és külső békéjét támadja meg, őket az egyháztól elidegeníti s általában az egész egyházi életet fölforgathatja (pl. a viszálykodó házasokról szóló jelentés pletykálkodásra, rágalomhajhászásra, gyanúsítgatásokra adhatna alkalmat s a feleknek örökre elmenne a kedvük attól, hogy lekipásztoruknál keressék a békességhez vezető utat). Általában e téren a pastoralis prudentia minden szabályrendeletnél többet ér.

Egyházmegyei közgyűlésünk abban a meggyőződésben, hogy a kebelbeli lelkészek hivatásuk magaslatán állva, kicsiny gyülekezeteikben minden egyes esetben megtalálják a megfelelő tapintatos eljárási módot, a szabályrendeletek vég nélkül való s a gyülekezeti élet és lelkeszi feladatok legaprólékosabb részleteire kiterjedő figyelemmel gyártását a mi viszonyaink között egészen fölöslegesnek ítéli s ezzel kapcsolatban a parochiális tanács alakítását és a viszálykodó házasokról szóló jelentéstételt szükségtelennek mondja ki, a gyülekezeti tagok látogatásánál pedig a legnagyobb körütekintést ajánlja.

123. A lelkeszegyesület abból az alkalomból, hogy az egyházkerületi közgyűlés közelebb a zsinati képviselők választására nézve a lajstromos szavazást határozta el, amaz aggodalmának ad kifejezést, hogy e választási mód a kisebb népességű egyházakból álló egyházmegyékre nem jogkiterjesztéssel, hanem jogfosztással jár, mert egyházkerületünk kis és nagy egyházainak területi sajátos elhelyezkedése folytán a kisebb egyházakból álló egyházmegyék előreláthatólag képviseletlenül maradnak, illetve az ezek helyzetét színről-szinre ismerő s kebelökből való zsinati képviselők nem fognak választatni. Lelkeszegyesület már most az iránt keresi meg egyházmegyei közgyűlésünket, kérje fel az egyházkerületi közgyűlést, hogy a hivatolt határozatot megváltoztatván, a régebbi helyes és kerületünkben jónak bizonyult választási rendszert állítsa vissza.

Egyházmegyei közgyűlésünk ily értelemben fölterjesztéssel él az egyházkerülethez; egyszersmind jegyzőkönyvi kivonaton megkeresi a társegyházmegyéket, hogy a régi zsinati képviselőválasztási rendszer fentartása érdekében az egyházkerületi közgyűlést a maguk részéről is keressék meg.

124. Olvastatott a számvevőszék következő jelentése:

„A részint elkésve érkezett, részint pótlás s helyesbítés végett visszatett 1912. évi számadások vizsgálatáról, mint szintén az egyházmegyei közgyűlés által a számvevőszékhez utalt dolgokra vonatkozólag jelentésünket s javaslatainkat van szerencsénk következőkben előterjeszteni.

I. Dobrácsapáti, Kiskolcs, Kispelcske, Nagypalád, Sárközüjlak 1912. évi egyházi számadását, mint kifogástalan s rendben talált számadásokat, úgyszintén Adorján, Kispalád, Méhtelek egyházak helyesbített s pótlással kiegészített 1912. évi számadásait megerősítésre véleményezzük.

II. Számvevőszék az egyházmegyei közgyűlés 134—1912. sz. határozata folytán megvizsgálván a kispaládi templomépítés számadásait, vizsgálata során megállapította a következőket:

1. Építési vállalkozó az eredetben bemutatott vállalati szerződés, pályázati hirdetmény, az általános és részletes feltételek, az építési terv és költségvetés igazolása szerint 60,600 K összegért vállalta az építkezést, melyből tervrajzi, építési költségvetési és építési ellenőrzési költségekre 5%-nak az építető egyházközség részére leendő visszatérítésére kötelezte magát.

2. Vállalkozó a szerződés és mellékleteiben vállalt kötelezettségei-

nek eleget nem tévén, építtető egyházközség élt az általános építési feltételek 28. és 36. §-aiban lefektetett jogával s a munka tovább folytatását elvette tőle és gondoskodott arról, hogy az építkezés a vállalkozó kárára és költségére házilag folytattassék és befejeztessék.

3. Ilyformán az okmányokkal igazolt számadás szerint *a)* a kispaládi egyház részéről az építkezés megkezdésétől annak befejeztéig a vállalkozó részére, a házi kezelésbe vett építkezés munkadíjai és anyagköltségeire s a vállalkozó szerződésszegő magatartása folytán előállott készkiadásokra tett kifizetések főösszege: 64.894·63 K. *b)* Ehez jön a tervrajzi, építési költségvetési és építési ellenőrzési költségekre visszatéríteni vállalt 5⁰/₀-a a vállalati 60,600 K összegnek, amely 3030 K, továbbá a vállalati összeget meghaladó 4294·63 K többlet összeg után 5⁰/₀, amely 214·73 K. *c)* Végül a szintén eredetben becsatolt szakértői véleményben megállapított megrövidítés értéke: 1636·84 K. Az építtető egyházközség készkiadásai s törvényes alapon nyugvó ezen követeléseinek végösszege tehát vállalkozóval szemben 69776·20 K, melyből építtető egyház szerződés szerint 60,600 koronát tartozván fizetni, e kettő közötti különbözet, vagyis 9176·20 K az az összeg, mely mint az építtető kispaládi egyház jogos követelése megállapíttatik a vállalkozóval szemben.

Miután pedig vállalkozó 6100 K értékű értékpapirja, mint biztosíték, az építtető kispaládi egyház birtokában van, illetőleg az az építési általános feltételek 36. §-a alapján a vállalkozóra nézve elveszett s az egyház tulajdonába ment át, ezenfelül 3076·20 K az az összeg, melyet vállalkozó időközi kamataival építtető kispaládi egyházközségnek megtéríteni köteles.

Ezek alapján javasoljuk, mondja ki egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a számvevőszék jelentését tudomásul véve, a kispaládi egyház templomépítési számadását jóváhagyja. S miután megállapítást nyert, hogy a kispaládi egyház a templomépítés során a vállalati szerződésben megjelölt összegeken felül, vállalkozó hibájából 9176·20 K túlfizetést eszközölt, e túlfizetés apasztására vállalkozó biztosítékát s annak időközi kamatait jogosan tartja meg. Ezen vállalkozó által biztosítékkul lett értékpapir 6100 K névértéke betudatván a túlfizetés összegébe, a kispaládi egyháznak vállalkozóval szemben fennálló követelése 3076·20 K marad. Felhívja ennéllogva a kispaládi egyházat, hogy ezt a tőkét és időközi kamatait mint templomépítési alapot külön kezelje s erről a gondnoki számadásban minden évben számoljon. A 3076·20 K és időközi kamatai vállalkozóval szemben fennálló követelését pedig a

reménybeliségek között tartsa nyilván s ha kilátása lenne, hogy az ez idő szerint ismeretlen tartózkodású és vagyoni viszonyú vállalkozón megveheti, indítson iránta keresetet.

III. Számvevőszék a 19. és 59—1913. sz. egyházmegyei határozatokban foglalt megbízatás alapján a szatmárnémeti református tanítónőképző intézet fentartási költségeire adott évi segély, továbbá az egyházmegyei jegyzők tiszteletdíjainak felemelése s végül az egyházmegyei kiküldöttek napi és fuvardijainak szabályozása esetére előálló kiadási többlet fedezetére vonatkozólag véleményes javaslattétellel bízván meg, jelenti, hogy gondosan megvizsgálva az egyházmegyei közpénztár teljesítő képességét, úgy találta, hogy a meglévő s a közel jövőben rendelkezésre álló tőkeösszegek kamatjövedelmei, a közíg. államsegély jelenben élvezett összege és az egyházközségek évi rendes járuléakai, mint feltétlenül biztos és állandó bevételi források az eddigi kiadások fedezetére elégségesek ugyan, de újabb, vagy magasabb kiadási tételek számára fedezetet nem nyújtanak. Megállapított, hogy az utóbbi 5 év alatt circa 2100 koronával növekedett az egyházmegye tőkevagya. A további jelentősebb tőkegyarapodásra azonban számítani nem lehet, mert az utóbbi 2 év alatt a különböző bizottságok által igénybevett napi- és fuvardijak folytán oly mértékben szaporodtak a kiadási tételek, hogy pl. az 1912. évben már mindössze 295·88 K volt a tőkegyarapodás, melyből 254 K az u. n. egyházmegyei államsegélyből a 75—1906. sz. egyházmegyei határozat rendelkezése alapján visszatartott és tőkésítésre rendelt összeg. Ennélfogva újabb kiadási tételeknek a költségvetésbe leendő beállítására, vagy a meglévők emelésére csak az esetre lehetne gondolni, ha a megfelelő fedezetről előre gondoskodnánk, illetőleg arról biztosítva lennénk, tehát ha vagy a közígazgatási államsegély felemeltetnék, vagy pedig az egyházközségek évi hozzájárulásainak felemelését határozná el egyházmegyénk. Ez utóbbi a jelen mostoha időjárás és rossz gazdasági viszonyok miatt súlyosan terhelt hitfeleinkre és egyházközségeinkre tekintettel, kizárt dolognak tekinthető, mit a fenti szükségletek egyébként sem követelnének. A közigazgatási államsegély felemelése tárgyában ugyan kérelmezhetünk, de ez — legalább a közel jövőben — kedvező eredménnyel nem kecsegtet s feltétlen biztosításáig ennek reményében s ennek terhére újabb szükségletek egyházmegyénk költségvetésébe be nem állíthatók.

Ennek következtében javasolja számvevőszék, hogy a szatmárnémeti református tanítónőképző intézet eddigi 300 K évi segélye ugyan-

ezen összegben állapíttassék meg; az egyházmegyei kiküldöttek napi és fuvardijai szabályozásának és az egyházmegyei jegyzők tiszteletdíjai felemelésének kérdése pedig ez idő szerint vétessék le napirendről.

Közgyűlésünk a számvizsgáló-bizottság jelentését tudomásul veszi és javaslatait határozati erőre emeli.

125. Visky Ferencz egrii lelkész egyszerű jegyzőkönyvi kivonat kapcsán megerősítés végett fölterjeszti egyháza újonnan építendő templomának tervrajzát és költségvetését.

Egyházmegyei közgyűlésünk tekintettel az ügy nagy fontosságára, felhatalmazza esperes urat a felterjesztett terv és költségvetés szakértői elfogadás után való megerősítésére.

126. Visky Ferencz egrii lelkész jegyzőkönyvi kivonat kapcsán fölterjeszti az újonnan építendő két tantermes iskola tervrajzát és költségvetését.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizza esperes urat, hogy kedvező szakértői vélemény alapján a bemutatott tervet és költségvetést erősítse meg.

127. Nagy Sándor rozsályi lelkész beterjeszti nevezett egyház presbyteriumának 1913. aug. 24-én hozott 3. sz. határozatát, mely szerint az 1912. évi 133. sz. egyházmegyei határozattal jóváhagyott 20%-os rendkívüli adó kivetését csupán két presbyter (Bánóczi Gusztáv és Hajdu András) fogadta el; a többiek, u. m. „Molnár Bertalan gondnok, Biró Elemér, id. Molnár Bertalan és Seres Károly presbyterek nem a kivetett adó helyességét vonják kétségbe, hanem minden kivetés ellen tiltakoznak és minden fizetést megtagadnak, bármi történéjék is a fölvelt kölcsönnel (amelynek fedezetére engedélyezte az egyházmegye a rendkívüli adót) s ezen nyilatkozatukat fentartják akkor is, mikor lelkész figyelmezteti őket, hogy a presbytereknek a törvényen alapuló eljárást végrehajtani s másokkal szemben is érvényre juttatni kötelessége s az ezzel ellenkező eljárás ellenök fegyelmit vonhat maga után.

Közgyűlésünk a törvényben (I. t.-cz. 46. §.) megállapított vagyoni felelősségre utalással, fegyelmi eljárás és fel-függesztés terhe alatt kötelezi a rozsályi presbyteriumot, hogy az adóssága fedezetére szolgáló 20%-os rendkívüli adót vesse ki és hajtsa be s eljárásáról 1913. nov. 1-ig az esperesi hivatalnál jelentést tegyen.

128. A batizi egyház presbyteriuma kéri 1913. aug. 24-én 45. sz. a. hozott határozatának megerősítését, melyben kimondotta, hogy a Ko-

vásznay Zsigmond által 1911. évben ajándékozott ingatlant 475 □-öl kivételével Kotyecz György és neje Drágus Máriának 1600 korona vételárért eladja s a vételárat templomépítési közszükségletre fordítja.

Közügyülésünk az iratokat azzal teszi vissza a batizi presbyteriumhoz, hogy újabb határozatban szabatosan jelölje meg az eladni szándékolt ingatlan helyrajzi számát és területi nagyságát.

129. A patóházai egyház f. évi aug. hó 31-én tartott presbyteri gyűlésének 5. számú határozatában az iránt kérelmez, méltóztassék az egyház amaz eljárását, hogy régebbi, legnagyobb részben már visszafizetett kölcsöneit, amelyekért készfizető kezességet mindenkor az egyház tehetősebb tagjai vállaltak, felsőbb hatósági jóváhagyás alá nem terjesztette, utólagosan tudomásul venni, a főt. egyházkerületi közgyűlés jóváhagyását is kieszközölni, egyszersmind jóváhagyni az egyház azon intézkedését, hogy a még fennálló tartozások megszüntével az állammal kötött bérleti viszonyból kifolyó mindennemű felesleges jövedelem csak tőkésítésre s így egyházi alapvagyon szerzésére fordítható egyfelől az egyház fentartása, másfelől a jövőben ismét saját tulajdonba átveendő iskolájának felállítása czéljából.

Egyházmegyei közgyűlésünk a patóházai egyház régebbi s még fennálló kölcsöneinek felvételét tudomásul veszi, illetve jóváhagyja azzal, hogy a kölcsönök felvételekor kötelessége lett volna az egyháznak a jóváhagyást kérni. E határozatát megerősítés végett az egyházkerületre fölterjeszti.

A le nem kötött jövedelem tőkésítését tudomásul veszi.

130. Bartók Károly patóházai lelkész a presbyterium f. évi aug. 31-én tartott gyűlése 4. sz. határozatával kapcsolatban beterjeszti az ujonnan építendő lelkésház s mellékhelyiségeinek tervrajzát és költségvetését.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizsa esperes urat, hogy szakértő elfogadó véleménye alapján a tervet és költségvetést hagyja jóvá.

131. A magosligeti egyház presbyteriuma 1913. szept. 3-án tartott gyűléséből 1. sz. határozatával beterjeszti az építendő iskola tervrajzát és költségvetését.

Egyházmegyei közgyűlésünk felhatalmazza esperes urat a terv és költségvetés kedvező szakértői vélemény alapján való megerősítésére.

132. A méhteleki egyház az egyháztanács 1913. szept. 4-én tar-

tott gyűlésének 22. sz. határozatában ujonnan építendő iskolája tervrajzának és költségvetésének megerősítése iránt kérelmez.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizsa esperes urat a terv és költségvetés elfogadó szakértői vélemény alapján jóváhagyásával.

133. A kishodosi presbyterium f. évi aug. hó 24-én tartott gyűléséből 65. sz. határozatában jelenti, amint erre a 34—1913. sz. e. m. határozat utasítást adott, hogy lelkészlakát nem építette fel, mert a szomszédos telket drágasága miatt nem vehette meg s így a lelkészlak építésére engedélyezett 4000 K kölcsönt sem vette fel. Egyszersmind az iránt kérelmez, hogy az egyházmegyei közpénztárból 2000 K kölcsönt vehessen fel, amelyet a templom és torony renoválásából fennálló nagyobb kamatu kölcsöne visszafizetésére fordítana.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kishodosi egyház lelkészlakra vonatkozó jelentését tudomásul veszi ugyan, utasítja azonban a presbyteriumot, hogy a rozzant lelkéshi lakás renoválását vagy újjáépítését ne halogassa s az ide vonatkozó tervet és költségvetést tavaszi gyűlésünkre terjessze be. 2000 K kölcsönnek az egyházmegyei közpénztárból való felvételét jóváhagyja s határozatának e részét megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

134. A nagypaládi egyháztanács 1913. szept. 7-én tartott gyűlésének 1. sz. határozatában templomépítési költségeinek fedezése céljából engedélyt kér 20000 K kölcsön felvételére, amelyet 3 év alatt az egyháztagok által 3 éven át fizethető s már engedélyezett (l. 131—1910. sz. határozatot) rendkívüli adóból törlesztene.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nagypaládi egyház 20000 K kölcsön felvételére irányuló kérelméhez hozzájárul s jelen határozatát megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

135. Nagykolcsi lelkész jelenti, hogy a nagykolcsi állami iskolai tanító, mint ref. kántor, énekvezéri kötelezettségének 1912. május óta nem tesz eleget s miután arra ezután sem hajlandó, sőt állítólag nem is képes és miután úgy a tanfelügyelőségnek, mint az esperesi hivatalnak nevezett tanító áthelyezése iránt tett előterjesztése az illetékes minisztériumnál eredményre nem vezetett, kéri, hogy közgyűlésünk a fokozatos egyházi hatóságok útján kérjen a vallás- és közoktatásügyi miniszter urtól a nagykolcsi egyházzal kötött szerződés vonatkozó pontjának érvényre juttatását célzó sürgős intézkedést.

Közgyűlésünk fölhivja lelkészt, hogy jelentése és kérelme támogatására küldje be az esperesi hivatalhoz a nagykolcsi egyháznak a ref. iskola átadásakor az állammal kötött szerződését, továbbá terjeszsen be presbyteri határozatot és községi bizonyítványt arról, hogy nevezett állami tanító ref. énekvezéri kötelezettségének nem tesz eleget.

Az egyházkerületi közgyűlést pedig e határozat kapcsán tisztelettel kéri közgyűlésünk, méltóztassék az egyetemes konvent útján megkeresni a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot az iránt, hogy a nagykolcsi állami iskolához olyan tanítót nevezzen ki, aki az állam és egyház közt létrejött szerződés ama pontjának, mely a mindenkori állami tanítót a ref. énekvezéri teendők végzésére kötelezi, eleget tenni tud is, akar is.

136. Esperes ur indítványára

közgyűlésünk köszönetet mond Szentiványi Gyula fürdőtulajdonos urnak a gyűlés tagjai részére adott elszállásolási kedvezményért és a fürdő nagytermének a közgyűlés helyéül átengedéseért; ugyszintén Teller Ferencz fürdőigazgató urnak ezuttal is tapasztalt szíves előzékenységeért.

137. Végezetre elnökség a tanácskozást

kölcsönös jókívánatok közt berekeszti.

Közigazgatási bírósági ülés.

138. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság, Széll György tárgyalást vezető, Helmeczy József társelnök elnöklete alatt, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Papolczy Zoltán, Magoss Ferencz, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos, Bay Lajos bírák, Soltész Elemér jegyző részvétele mellett, Nagy Sándor lelkész és dr. Harcsár Géza ügyész jelenlétében, Molnár Bertalan rozsályi gondnok és társai által Nagy Sándor rozsályi lelkész ellen és Nagy Sándor lelkész által a rozsályi egyház ellen emelt panasz következtében indított közigazgatási bírósági ügyben alantírott helyen és napon nyilvános tárgyalás után zárt ülésben következőleg

ítélt :

Bíróság kimondja, hogy

1) a rozsályi ref. egyház ó és új temetőjének mesgyéjén nőtt fák az egyházat, a mesgyén belül nőtt fák — kivéve a sirok körül a hivek által kegyeletből ültetett fákat — a lelkészt illetik, aki a temetőben fölburjanzott cserjéket a maga költségén kiirtatni köteles;

2) a lelkészi udvaron és kertben levő fák tulajdonjoga a rozsályi ref. egyházat, azok gyümölcse a lelkészt illeti;

3) a lelkész használatában levő tagos birtok egy részét szegélyező akácz-ültetvény haszna az egyház mindenkor lelkészét illeti;

4) az iskola és tanítói lakás telkének szélessége 10 méterben, hosszúsága 46 méterben a csatolt vázrajzon feltüntetett elhelyezéssel megállapítatik és az egyház az A—B—C pontokkal határolt vonalon 1913. december 31-ig kerítést állítani köteles;

5) Nagy Sándor lelkész 3 fa áraban 6 koronát a rozsályi egyháznak 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessen meg;

6) a rozsályi egyház köteleztetik arra, hogy a lelkészi telket, amelyen keresztül járnak a temetőbe, a lelkész korlátlan használatába adja át és 1914. október 1-ig terjedő időn belül gondoskodjék temetőbe vezető út nyitásáról; végül 14 korona eljárási költséget 15 nap

alatt az egyházmegye közpénztárának végrehajtás terhe mellett fizessen meg;

7) a panaszok többi része elutasítatik.

Megokolás.

Molnár Bertalan és társai azt panaszolták, hogy Nagy Sándor lelkész a temetőből 34 drb, 70 korona értékű fát kivágatott és a maga céljaira elhasznált; elhasználta a lelkészi lakon maradt, az egyház tulajdonát képező fákat; elhasznált bizonyos mennyiséget az iskola fűtésére felvágott tűzifából is; a használatában levő ingatlanok trágyázásáról, javításáról pedig nem gondoskodik.

Nagy Sándor lelkész viszont annak megállapítását kérte, hogy az ő és új temető fatermése, továbbá a lelkészlak udvarán és kertjében, valamint a lelkész illetményét képező tagos birtokon levő fák haszna őt illeti. Kérte megállapítani az iskola és tanítói lakás céljaira szükséges telekrész fekvését, területét; kárpótlást kért e területnek birtokából való elvonása miatt; kérte kötelezni az egyházat arra, hogy az elválasztó vonalon kerítést állítson fel; végül kérte megszüntetni azt a gyakorlatot, hogy temetések alkalmával a temetési menet a lelkész udvarán és kertjén keresztül megy a temetőbe.

Lelkész javára kellett megítélni az ő és új temető mesgyéjén belül nőtt fákat, mert a lelkészi díjlevél szerint az ő és új temető használata — tehát nem csupán fűtermése — a lelkészt illeti.

A lelkészlak udvarán és kertjében ma meglévő fák tulajdonjogát az egyház, haszonélvezetét a lelkész javára azért kellett megállapítani, mert ezeket a fákat nem a jelenlegi lelkész ültette s ő azokért beruházás címén senkinek semmit nem fizetett.

A lelkészi tagot szegélyező fák haszna a lelkész javára volt megállapítandó azért, mert ezeket a fákat mindig a lelkész használta, de meg ezek, mint nem gyümölcsfák, a lelkész javadalmához tartozó föld terméseként tekintendők s mint ilyenek, kizárólag a mindenkori lelkészt illetik.

A kiküldött vizsgálóbiztos által a helyszínén készített térrajzon feltüntetett elhelyezéssel 460 □ méter terület — amennyiben tanító kertváltság címén 20 korona fizetést élvez — elegendő az iskolaépület, tanítói lakás elhelyezésére s udvar céljaira; azonban kötelezni kellett az egyházat arra, hogy ezt a területet a lelkészi telektől különítse el s az elválasztó vonalon kerítést állítson fel, mert a szükséges építkezések teljesítése az egyház kötelessége és kerítés nélkül sem a tanítói udvar, sem a lelkészi telek célszerűen nem volna használható.

E telekrész elvonása miatt kártérítésre az egyház azért nem volt kötelezhető, mert a kihallgatott tanuk vallomása szerint ezen a területen harangláb és akáczültetvény volt, tehát nem állott a lelkész használatában s amint a csatolt kataszteri birtokiv tanusítja, ennek a mintegy 115 □-öl nagyságú területnek az elvonása után is marad lelkész használatában a díjlevélben biztosított nagyságu ingatlan.

Kötelezni kellett lelkészt, hogy 6 koronát az egyház részére fizessen meg, mert beismerte, hogy az egyház tulajdonát képező 3 drb 6 korona értékű fát a maga céljaira elhasznált.

Kötelezni kellett megfelelő idő engedése mellett az egyházat arra, hogy a temetőbe vezető útról gondoskodják, mert a belső telek korlátlan használata lelkészt illeti; az a használat pedig, melyet időnkint egész menetek zavarnak, korlátlanak nem tekinthető. Mindaddig azonban, míg az egyház megfelelő, temetőbe vezető útról gondoskodik, a jelenlegi használat fentartandó.

Az egyházat kellett marasztalni az eljárási költségek megfizetésében azért, mert a költségeket vitás és túlnyomó részben az egyházat terhelő kötelezettségek megállapítása okozta.

A többi panaszokat, mint be nem bizonyítottakat, el kellett utasítani.

Az ítéletben a jelenlevő lelkész megnyugodott; a jelen nem lévő Molnár Bertalannak az ítélet hiteles kiadmánya kézbesítettetni rendeltetett.

Kelt Bikszádon, 1913. szeptember hó 11. napján.

A nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága.

Szell György egyházi elnök. *Helmeczy József* világi elnök. *Soltész Elemér* jegyzőkönyvvezető.

139. Váradi Áron és társai, vámfalui egyháztagok Sándor Károly presbyterre választása ellen beadott felebbezése tárgyában a bíróság a következő

végzést

hozta:

A felebbezés visszavonatván, bíróság annak joghatályát megszünteti.

Kelt Bikszádon, 1913. szeptember hó 11. napján.

A nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága.

Szell György egyházi elnök. *Helmeczy József* világi elnök. *Bogdán Lajos* jegyzőkönyvvezető.

Fegyelmi bírósági ülés.

140. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság, Széll György esperes, tárgyalást vezető, Helmeczy József e. m. gondnok, társelnök elnöklete alatt, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Magoss Ferencz, Joó Kálmán, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér, Sinka Lajos, Bay Lajos bírák, Bogdán Lajos jegyző részvétele mellett, Barazsu Péter vádlott és dr. Harcsár Géza ügyész jelenlétében, Barazsu Péter szatmárudvarii gondnok ellen Koppermann Gyula panaszára indított fegyelmi ügyben alantírott helyen és napon nyilvános tárgyalás után zárt ülésben következőleg

ítélt :

A fegyelmi bíróság Barazsu Péter szatmárudvarii gondnokot az E. T. V. t.-cz. 34. §-ának 1. 2. 3. 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségekben vétkesnek mondja ki s ezért az idézett törvény 35. §-ának e) pontja szerint viselt hivatalától véglegesen megfosztja, egyben az f) pont alatti mellékbüntetéssel — választói s választhatói jogának 5 évre való felfüggesztésével — sújtja; továbbá kötelezi, hogy 87 K 14 fillér tőkét, ennek 1913. január 1-től folyó 5% kamatát a szatmárudvarii egyháznak, 29 K eljárási költséget az egyházmegye közpénztárának 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizessen meg.

Megokolás.

Panaszlott hallgatólágos beismerésével, a vizsgálat adataival, a beszerzett gondnoki naplókcal és számadásokkal, a kihallgatott tanúk vallomásával bizonyítva van, hogy panaszlott gondnok számadása tételeinek igazolására okmányokat utólag maga készített s ezeket fel is használta.

Nem volt ugyan megállapítható, hogy az egyház tengerije hány métermázsa volt s annak eladási árában mennyi pénz folyt be a gondnok kezéhez, az azonban igazolva lett, miként 9 K 87 fillérrel többet vett be, mint amennyit számadásában bevételként kitüntetett, valamint

az is beigazolódott, hogy Barazsu József nem 10 f.-t, hanem 10 K-t ajándékozott az egyháznak s mégis panaszlott számadásában 10 f. van e czímen bevételezve; az is igazolva van, hogy Barazsu Péterné széna vételárában 60 K-t fizetett panaszlott kezéhez s ez a bevétel az 1911. 1912. évi számadásokban bevételként elszámolva nem lett; bizonyítva van, hogy panaszlott Katona Ignácznak 30 K-t fizetett ki munkadíjban s e czímen mégis 60 K-t helyezett kiadásba s 60 K-ról szóló nyugtát használt fel számadása e tételének bizonyítékául; igazolva van, hogy fuvardíjban Fodor Mihálynak 4 K-t fizetett s 5 K-t számolt el s végül, hogy bár volt 6 K 37 f. perselypénz, e czímen bevételei között semmit sem tüntetett fel.

Súlyosbítja vádlott vétkességét az, hogy a szabálytalanságok és visszaélések egész sorozatát akkor követte el, mikor a volt lelkész hivatali kötelességeit teljesen elhanyagolva, ellenőrzést semmi irányban sem gyakorolt, amikor tehát panaszlottnak önmagával szemben a lelkiismeretesség fokozottabb mértékét kellett volna alkalmaznia. Viszont az ellenőrzés teljes hiányát bíróság enyhítő körülménynek tudva be, az iratoknak további eljárás céljából a büntető bírósághoz való áttételét mellőzi.

Miután a panaszlott által okozott károk mennyiségileg igazolva vannak, el kellett marasztalni vádlottat 87 K 14 f.-nek s kamatainak a szatmárudvarii egyház s vétkessége folyományaként az eljárási költségeknek az egyházmegye közpénztára javára leendő megfizetésében.

Vádlott az előtte kihirdetett ítéletben megnyugodott.

Panaszosnak az ítélet hiteles kiadmányban megküldetik.

Kelt Bicszadon, 1913. szeptember hó 11. napján.

A nagybányai egyházmegye fegyelmi bírósága.

Széll György egyházi elnök. *Helmezy József* világi elnök. *Bogdán Lajos* jegyzőkönyvvezető.

141. A nagybányai egyházmegye bírósága mint fegyelmi bíróság, *Széll György* tárgyalást vezető, *Helmezy József* társelnök elnöklete alatt, *Sátor Dávid*, *Szabó József*, *Nagy Elek*, *Papolczy Zoltán*, *Magoss Ferenc*, *Joó Kálmán*, *Tóth Mór*, *Szilágyi Tihamér*, *Sinka Lajos*, *Bay Lajos* bírák, *Soltész Elemér* jegyző részvétele mellett, dr. *Harcsár Géza* ügyész jelenlétében, *Nagy Gáspár* sárközüzlaki lakos panaszára *Szabó Károly* sárközüzlaki lelkész ellen indított fegyelmi ügyben az elnökségnek 30—1913. f. ü. szám alatt meghozott végzése ellen panaszos által benyújtott felelkezés fölött alantírott helyen és napon nyilvános tárgyalás után zárt ülésben következőleg határozott:

Végzés.

Bíróság az elnökség elutasító végzésében foglalt megokolást magáévá teszi és a felebbezés elutasításával az elnökség végzését helybenhagyja.

Ez a határozat a jelen nem lévő panaszossal, valamint panaszlottal hiteles kiadmányban közöltetik.

Kelt Bicszadon, 1913. szeptember hó 11. napján.

A nagybányai egyházmegye fegyelmi bírósága.

Széll György egyházi elnök. *Helmezy József* világi elnök. *Soltész Elemér* jegyzőkönyvvezető.

Függelék.

A 81—83, 86, 88, 93, 97, 116—124, 127, 128, 135, 138, 141 számokat jegyzette Soltész Elemér.

A 77—80, 84, 85, 87, 94, 96, 98, 99, 106—115, 125, 126, 129—134, 136, 137, 139, 140 számokat Bogdán Lajos.

A 100—105. számokat Torday Imre.

A 89—92, 95 számokat dr. Helmeczy József.

Hitelesítjük.

Szatmár, 1913. szeptember hó 16. napján.

Szell György
esperes.

Szabó József
tanácsbíró.

Soltész Elemér
főjegyző.

Bogdán Lajos
jegyző.

Betűsoros tárgymutató.

- Adorjáni renoválási tervek esperes urnak kiadatnak; rendkívüli adó 10 évre engedélyeztetik; 2000 K kölcsön fölterjesztetik. 106.
- Avasujváros 500 K egyházmegyei segélyben részesül. 116.
- Barazsu Péter szatmárudvarii gondnok elmozdítottatik. 140.
- Batizi egyház orgonaalapját kölcsönveheti. 91. — 4000 K kölcsön fölterjesztetik. 102. — Presbyterium ingatlan eladása tárgyában hozzon szabatosabb határozatot. 128.
- Dávid Sándor batizi lelkész postamesterséget vállalhat. 88.
- Egrii templomterv és költségvetés esperes urnak kiadatik. 125. — Iskola terve szintén. 126.
- Egyházkerület 65—1913. sz. határozata tudomásul. 84. — 277—1913. sz. határozatra nézve ismételjük az 53—1913. sz. egyházmegyei határozatot. 85.
- Erdődi templomterv, költségvetés és a rendkívüli adóra vonatkozó határozat jóváhagyatik 101.
- Esperesi jelentés az 1912. évről. 82. — Időközi változásokról. 83.
- Helmeczy József dr. egyházmegyei jegyző eskütétele. 81.
- Hiripi renoválási tervek esperes urnak kiadatnak; rendkívüli adó 10 évre engedélyeztetik. 110.
- Kató István szatmárudvarii lelkész bekebeleztetik. 83.
- Kishodosi temető-utra vonatkozólag presbyterium a bíróság ítéletét annak idején terjessze föl. 92. — 500 K kölcsön fölterjesztetik. 103. — Presbyterium lelkészlakás építését ne halogassa; 2000 K kölcsön fölterjesztetik. 133.
- Kispaládi iskola renoválási terve esperes urnak kiadatik. 115.
- Köszegremetei iskola terve esperes urnak kiadatik. 112.
- Községgyűlés megnyitása. 77. — Tagjainak számbavétele. 78. — Bezárása. 137.
- Lelkészegyesület javaslata képviselők birságolásának törlése tárgyában elfogadtatik. 117. — Korpótlék kiutalására vonatkozó javaslata fölterjesztetik. 118. — Korpótlékról szóló törvény módosítására vonat-

kozó javaslata fölterjesztetik. 119. — Ismétlő iskolai vallásitanítás tárgyában adott javaslata határozattá emeltetik. 120. — Kongrua, korpótlék és segélyek pontos kifizetése tárgyában egyházkerület megkerestetik. 121. — Lelki gondozásra vonatkozó véleménye elfogadtatik. 122. — Zsinati képviselők régi módon való választása tárgyában egyházkerület és társegyházmegyék megkerestetnek. 123.

Magosligeti iskola terve esperes urnak kiadatik. 131.

Méhteleki iskola terve esperes urnak kiadatik. 132.

Mikolai iskola és tanítói lakás tervrajza esperes urnak kiadatik. 104.

Misztófalui lelkészlakás terve és költségvetése esperes urnak kiadatik. 109.

Nagy Gáspár fölebbezése elutasítatik. 141.

Nagyhodosi építkezési és renoválási tervek esperes urnak kiadatnak. 114.

Nagykolcsi állami tanító mint énekvezér ügyében az egyházkerületre fölterjesztés. 135.

Nagypaládi 20000 K kölcsön fölterjesztetik. 134.

Oláh Sándor tanügyi bizottsági tag maradjon. 97.

Patóházai presbyterium közmunka-váltás tárgyában hozott határozata helybenhagyatik. 93. — Régi kölcsönök ügye fölterjesztetik. 129. — Lelkészlak terve esperes urnak kiadatik. 130.

Rozsályi presbyterium a rendkívüli adót fegyelmi eljárás terhe alatt vesse ki. 127. — Panaszos ügyben ítélet. 138.

Segélyosztást véleményező bizottság jegyzőkönyve. 116.

Soltész Elemér lemondása az egyházkerületi képviselőségről nem fogadtatik el. 96.

Szamoskőrödi presbyterium rendkívüli adó tárgyában hozzon szabatos határozatot. 100. — Templomterv és költségvetés esperes urnak kiadatik. 108.

Szamoskrassói javítási tervek esperes urnak kiadatnak; rendkívüli adó egy évre engedélyeztetik; 10.000 K kölcsöne fölterjesztetik. 107. — Iskolaterve esperes urnak kiadatik; új tanítói díjlevele fölterjesztetik. 111. — 500 K egyházmegyei segélyben részesül. 116.

Számvizsgáló bizottság jelentése és javaslata egyházi számadásokra, kispaládi templomépítési számadásra, szatmárnémeti tanítónőképző segélyezésére, jegyzői fizetések, napidíjak és utiköltségek rendezésére vonatkozólag elfogadtatik. 124.

Szárazberekai épületjavítási tervek esperes urnak kiadatnak. 113.

Szatmárgörbedi melléképületek tervrajza esperes urnak kiadatik. 105.

Szatmárhegyi h. kántor kérvénye visszaadatik. 95.

Szalmárnémetii tanítónőképzői vizsgálatról jelentés tudomásul. 87.
Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve. 81.
Szentiványi Gyulának és Teller Ferencznek köszönet. 136.
Tanügyi bizottságnak tananyagbeosztásra, napidijra és utiköltségre vonatkozó javaslata elfogadtatik. 98.
Tanügyi bizottsági elnök javaslata a szórványokban végzendő vallás-tanítás tárgyában fölterjesztetik. 99.
Tárgysorozat megállapítása. 80.
Tisztabereki magtárügyről számvizsgáló jelentése. 86. — Templomépités halasztható, de el ne maradjon. 94.
Uszakai egyház bérlőinek kérelme kiadatik a presbyteriumnak. 90. — 1000 K egyházmegyei segélyben részesül. 116.
Jegyzőkönyvhitelesítők. 79.
Vámfalui ingatlanok telekkönyvi rendezése céljából kötött szerződés fölterjesztetik. 89.
Váradi Áron és társai presbyter választás ellen beadott felebbezésüket visszavonták. 139.

Melléklet a 82. számhoz.

Esperesi jelentés az 1912. évről.

Nagytszeteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

A fölvelt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján évi esperesi jelentésemet van szerencsém az alábbiakban előterjeszteni.

Magát az egyházlátogatást öt irányban végeztük tanácsbíró lelkeszeink, Bay Lajos világi tanácsbíró ur, a lelkészi jegyzők, egyházmegyei pénztárnok segítségével, jórészben június első felében s nagyjában véve egyházaink valláserkölcsei állapota és anyagi helyzete megnyugtató.

A csoportosított adatok a következők:

I. Vallásos erkölcsi élet.

Vasárnap és az ünnepek napjain délelőtt 42 anyaegyházunkban mindenütt rendes istentisztelet tartatik és pedig 13 egyházban buzgó, 29 egyházban kellő eredménnyel. *Vasárnap délután* kátémagyarázat tartatott 6, bibliamagyarázat 13, felváltva káté- és bibliamagyarázat 21 egyházban, egy egyházban felváltva prédikáció és bibliamagyarázat és ismét egy egyházban ima és prédikáció felváltva (Sárközüjlakon). *Hétköznapi reggel* minden nap istentisztelet van 17 egyházban. Hetente 5-ször 4 egyházban, 3-szor 17-ben, 2-szer 1-ben, 1-ben egyszer, 2-ben egyszer sem (Aranyosmedgyes és Rozsály). *Hétköznapi délután* 6-szor 2 egyházban, 5-ször 1-ben, 3-szor 1-ben, 1-szer 38-ban. *Bűnbánati héten* úgy délelőtt, mint délután csaknem mindenik helyen van istentisztelet.

Leányegyházunk 6 van és ezek közül 2-ben buzgón, 4-ben kelően látogatják a templomot. *Vasárnap és ünnepnap délelőtt* rendes istentisztelet van 4-ben. Egyben (Erdőd) havonta egyszer, egy másban

(Erdőszádán) évente 4-szer (u. m. a három főünnep másodnapján és szeptember első vasárnapján) van istentisztelet. *Vasárnap délután* biblia-magyarázat 2 leányegyházban, 1-ben prédikáció, 1-ben könyörgés, 2-ben nincs istentisztelet. *Hétköznapi délelőtt* 3-ban 3-szor, 3-ban egyszer sem, *délután* 4-ben egyszer, 2-ben egyszer sem tartatik istentisztelet.

Köznapi bibliamagyarázat pusztán Amacson tartatott.

Vallásos élet fokozására intézkedés történt 18 egyházban. (Nagybányán vasárnapi iskola; ifjúsági egyesület Amacson és Felsőbányán.)

Vallásos felolvasás volt 17 anya- és egy leányegyházban (Adorján, Amacz, Apa, Avasujváros, Batiz, Egri, Hirip, Józsefháza, Kakszentmárton, Kiskolcs, Lázári, Mikola, Misztótfalu, Ombod, Pettyén, Szamoskóród, Szamoskrassó, Pálfalva). *Énekkar* volt 17 helyen (Apahegy, Avasujváros, Egri, Hirip, Kakszentmárton, Kiskolcs, Kispalád, Kőszegremete, Mikola, Nagyhodos, Nagykolcs, Ombod, Pettyén, Sárköz, Szamoskóród, Szamoskrassó, Szinerváralja).

Szegényeket segélyező egyesület Lázáriban. *Téli Újság* 1017 példányban (tavaly 1004) járt 29 egyházba (Számszerű pontos adat némely egyházból még ez évben is hiányzik!). *Koszorú, Árvházi-, Magyar Naptár* több egyházban került eladásra. 11 egyházban (Aranyosmedgyes, Amacz, Apa, Kisperleske, Patóháza, Rozsály, Sárköz, Sárközujlak, Szamoskóród, Szatmárvári, Uszka) sem vallásos tartalmu lapot, sem vallásos iratot nem terjesztenek.

Konfirmációra a lelkészek készítik elő a növendékeket mindenütt az anyaegyházakban. A konfirmáció kivétel nélkül áldozócsütörtökön történik anyaegyházainkban.

Urvacsorával élők száma 28,522 (mult évben 29,235). *Betegeknek urvacsora* adatik urvacsoraosztáskor 22 egyházban, bármikor 20-ban.

Szektáriusok, nazarénusok, baptisták, felekezetnélküliek nincsenek.

Egyházi szertartást mellőzők: Szinerváralján egy házaspár egyházi áldást nem kért.

Vadházak 22, *viasszák házak* 5.

Áttért fi 3, *nő* 2; *kitért fi* 2, *nő* 2. *Felekezetnélkülivé* lett 1.

Szegényekről gondoskodás nyomai láthatók 31 egyházban, részint a szabályrendelet életbeléptetése s némi alap létesítésével, részint a szegények gyámolításával. Utóbbi célra kiadatott 884 K (mult évben 849 K). 11 egyházból arról érkezett jelentés, hogy a szegényügy terén semmi sem történt, így tehát a szabályrendelet sincs életbeléptetve.

Adakozások az egyház és iskola javára.

Adorján. Urvacsorához kenyeret és bort egyes hivek 20 K értékben. Kádas Ferenc urvacsorai kelyhet 37 K értékben. Tóth Lajos és neje az Ur asztalára terítőt. Tóth Gáspár és neje a szószéket húzták be 60 K értékben. Összesen 117 K.

Amacz. Balogh Elekné két kenyeret adott az Ur asztalára 4·80 K, Szücs Mártonné kenyeret és bort 6 K értékben. Összesen 10·80 K.

Apa. Szentiványi Gyula adománya 14 K. Perselypénz 71·07 K. Kecskeméti egyház részére 17·94 K. Urvacsorai kenyeret Kánya Lajosné, bort Szentiványi Gyula adományoztak. Összesen 102 K.

Apahegy. Az Ur asztalát kenyérrel id. Czompa Józsefné, borral Székely Gábor látták el. Perselypénz 25·87 K.

Aranyosmedgyes. Deák Ferencné 1·K büntetéspénzt adott az egyház közszükségeire. Perselypénz gyűlt 6 K. Böszörményi Zsigmond az Ur asztalára kenyeret és bort adott 36 K értékben. Összesen 43 K.

Szatmárgörbed. Adakozás nem történt.

Avasujváros. Pető Pálné 10 K, Dudás Erzsébet 50 K. Szegény gyermekek tankönyvi alapjára a hitelszövetkezet 40 K, Kovács Mihályné 4 K, Bak Imre 32 K. Báli jövedelem 179·24 K. Összesen 315·24 K.

Batiz. Stépán Albert 6 K, Kovács Pál cigány 10 K. Mikulás János 5 K, Krajnik Péter 10 K. Egyházmegyei államsegély 400 K. Perselypénz 44·64 K. Báljővedelem 91·78 K. Kovásznay Zsigmond urvacsorai kenyeret és bort adott 30 K értékben. Aratási szolgálmányt teljesítettek 10 K értékben. Összesen 607·42 K.

Egri. Ur asztalára kenyeret ifj. Magos Gedeonné egyszer, özv. Szerdahelyi Ferencné ötször 12 K értékben. Templomépítési célra Szerdahelyi Zsigmond 200 K, Krass Bertalan 5 K, Szerdahelyi György 10 K, Kádár Lajos 10 K, N. N. 2·50 K. Báljővedelem és énekkar adománya iskola átalakításra 48·22 K. Összesen 287·72 K.

Felsőbánya. Mórággy István és neje szegényalapra 600 K. Péchy Sándor, Kajdy Lajosné, Szabó Károly urasztali bort 24 K értékben. Összesen 624 K.

Garbolcz. Horváth Józsefné urvacsorai kenyeret hat ízben 6 K. Tardy Elekné urasztali terítőt 10 K értékben. Összesen 16 K.

Hirip. Lelkész költöztetésénél 14 fuvar Szatmárra, 84 K. Urvacsorához bort Puskás Eszter 2 K értékben. Perselypénz 30 K. Összesen 116 K.

Kakszentmárton. Meleg Györgyné Ur asztalára kenyeret hat ízben

ESPERESI JELENTÉS

adott 6 K értékben. Nagy Dániel gazdatiszt bort egy ízben 5 K, Baranyi Lajos egyházi aranykönyvet 4 K értékben. Perselypénz 47·80 K. Összesen 62·80 K.

Kishodos. A volt dalárda tagjai 30 K. Az igavonó barommal bíró egyháztagek ingyen fuvarral szolgáltak 80 K értékben. Az Ur asztalát kenyérrel Török János gondnok látta el 6 K értékben. Perselypénz 9·40 K. Összesen 125·40 K.

Kiskolcs. Karácsoni kántálás eredménye 127·13 K. Báli bevétel 84·20 K. Összesen 211·33 K.

Dobrácsapáti. Perselypénz 5·70 K. Egyéb adakozások 7 K. Macsi Lőrincz 1 drb urasztali terítőt 100 K értékben. Összesen 112·70 K.

Kispalád. A lelkész 14, a tanító 3 drb könyvet ajándékozott az ifjúsági könyvtár gyarapítására 15 K értékben. Urvacsorához kenyeret adott Nagy Elek lelkész, Gácsályi József, Angyalosi Károly, ifj. Angyalosi József, id. Angyalosi József, Kiss József 7·20 K értékben. Kupás Zsuzsánna az orgonaalapra 6 K-t adott. Egyházzolgálmányokat teljesítettek 150 K értékben. Perselypénz 16·34 K. Összesen 194·54 K.

Kispeleske. Az Ur asztalát kenyérrel a hívek látják el.

Kőszegremete. Id. Tatár Imréné adott egy díszes asztalterítőt. D. Dohi Mártonné egy abroszt.

Lázári. Urvacsorai kenyeret és bort adtak: Nagy Béláné 6 K, Kanizsay Jenő 3 K, Nagy Elek 3 K, Csüry Elek 3 K, Antal István egy ízben kenyeret 1 K értékben. Szegények részére: Nagy Béla 20 K, Kanizsay Jenő 5 K, Öry Tamásné, Hajdu Lászlóné (Debrecen) 2—2 K, Lengyel István, Csüry Elek, Tóth Károly, Fazekas Károly, Szücs Ferenc, Ormós Endre, Mák Sándor, Balog Sándorné 1—1 K, Gacsó Juliánna, Bécs Miklósné, Ifjú Károly 40—40 f, Balog Géza 20 f, Veres Endre 20 f, Daróczy Sándor 50 f, Daróczy Endre 50 f, Antal István 60 f, Béres Mihály 50 f, Veres Dániel 20 f, Ványi Jánosné 40 f, Horváth Jánosné 40 f. Az egyház részére Szücs Ferenc 6 K, Balogh Géza 2 K. Összesen 65·70 K.

Magosliget. Az Ur asztalára egész éven át az egyházi előljárók s tisztviselők adtak kenyeret 18 K értékben.

Méhtelek. Ifj. Fehér Sándor egy urasztali terítőt ajándékozott 120 K értékben. Varga Ágnes egy urasztali terítőt 12 K értékben, Fehér Jánosné sz. Fehér Piroska egy urasztali terítőt 8 K értékben. Kenyeret adtak az urvacsorához: Varga Jenőné, ifj. Fehér Antalné, id. Fehér Sándorné, Barta Jánosné, Végh Józsefné, ifj. Fehér Mihályné 7·20 K értékben, évi perselypénz 22·08 K. Összesen 169·28 K.

Mikola. Énekkar adománya a harang kifizetésére 12 K, Retteg József 2·50 K az egyház javára. Dr. Galgóczy István kenyérrel és borral egész évben ellátta az urasztalát, értéke 50 K. Összesen 64·50 K.

Misztótfalu. Az Ur asztalához szükséges kenyeret egész éven át Szilvásy Károlyné, a bort Szilvásy Imre adományozta. Perselypénz 45·20 K. Báljövedelem 82·20 K. Templom renoválásra ajánlottak 25 K-t. Szilvásy Győző 12 drb templomi énekes könyvet. Összesen 190 K.

Nagybánya. 1) Február 3-án tartott batyubál tiszta jövedelme 1500 K. 2) Egyetemi alapra: Részvénytakarékpénztár 50 K, Morvay Gyula 6 K. Összesen 56 K. 3) Orgona alapra: dr. Vass Gyula 50 K, dr. Nagy Gábor 35 K, Bay Lajos 30 K, György Mihály és neje, Kovács Gyula, özv. Turman Olivérné 20—20 K, Bajnóczy Sándor, Barabás Vilmos, Géresy János, Glaviczky Károly, Harácsék V. utódai, Incze Lajos (Budapest), Kiss Gábor (Budapest), Miskolczy Sándor (csizmadia), dr. Miskolczy Sándor, Molcsány Gáborné, Smaregla Mihály, Soltész Elemér, Sólyom Ferenc, Szerencsy József, Szücs Károly, Torday Imre, Wienerberger Béláné, Virág István 10—10 K, Beregszászy Kálmán, Égly Mihály, Kovács Béla, Kovács István, Maresch Albert, Marosán testvérek, Nánásy István, Révész János, Rumpold Gyula, Schusztér Ferenc, Simon és Valent, Spiculi Károly, Székely Mihály, Tóth Antal, özv. Vásárhelyi Gyuláné 5—5 K, özv. Thurzó Ferencné 3 K, özv. Kovács Lajosné, Simon Ferenc 2—2 K, Sz. Gy. 1 K. Összesen 438 K. 4) Szegény gyermekek karácsoni felruházására: Barabás Vilmosné, Maday Pálné, dr. Miskolczy Sándorné, Molcsány Gáborné, Mórággyi Istvánné, dr. Nagy Gáborné, Smaregla Mihályné, Soltész Elemérné, özv. Szendy Antalné 5—5 K, Wienerberger Béláné 4 K, Bay Józsefné, Bomerszbach Péterné, Muzsnay Ferenc, dr. Wagner Józsefné, Wiessner Richárdné, 3—3 K, Kertész Gyuláné 2·50 K, Bajnóczy Sándor, özv. Dobi Ervinné, Fülep Imre, özv. Iblauer Jánosné, Incze József, Kádas Juliánna, özv. Klein Lászlóné, Kovács Gyuláné, Kovács Lajosné, özv. Lajos Györgyné, Langer Sándorné, Matolcsy Blanka, Nagy Sámuelné, özv. Orosz Lajosné, Szerencsy Józsefné, Szücs Károlyné, özv. Tótfalusi Józsefné, Veres László, Virág Gábor, Virág Jánosné 2—2 K, özv. Ablonczy Andorné, Almásy Jánosné, Beregszászy János, Beregszászy Kálmán, Boda Gyula, Géresy Jánosné, Glaviczky Károlyné, György Mihály, Kovács Sándor, Makovics Elekné, Rusorán József, Simon Ferenc, özv. Smaregla Pálné, Spiculi Károly, Vidl Nándor, Virág Mária 1—1 K, Szentivány Sándor, Takács Károly, özv. Thurzó Ferencné 50—50 f. Összesen 124 K. Ruhá-neműt is adott Soltész Elemérné. 5) Iskolás gyermekek részére jutalom-

könyvet adott Kovács Gyula presbyter (10 K) és Sólyom Ferenc (4·20 K). 6) Konfirmáló gyermekek részére özv. László Ödönné 10 K. 7) Perselypénz gyűlt egész éven át 312·62 K. 8) Az Ur asztalára kenyeret adtak: özv. Lajos Györgyné, Torday Imre, Kiss Jánosné, Marosfy Dezsőné, özv. Dobi Ervinné, özv. Szendy Antalné; bort adtak: Molcsány Gáborné, Torday Imre, Wienerberger Gézané, özv. Czelder Mártonné, özv. Smaregla Pálné, Bányai József. Összesen 2440·62 K.

Erdőszáda. Gr. Degenfeld Sándor főgondnok a tanító fizetésébe 280 K-t s tüzfát adott; a grófné szegény gyermekeknek ruhában és karácsoni ajándékban 200 K értéket adott. Összesen 480 K.

Nagyhodos. Különféle jótékonycélra gyűjtött adományok 17·74 K. Aratási közmunka kereset 149·46 K. Krakkó Károlyné Kálmán Póli adománya egy urasztali terítő 50 K értékben. Ingyen teljesített kézi és ígás napszám 250 K. Perselypénz 19·65 K. Összesen 486·85 K.

Nagykolcs. Urvacsorai kenyeret adtak: Nagy Károlyné (1·50 K), Bálint Zsigmondné (1·50 K), lelkészné (3 K), Imre Györgyné (1·50 K), özv. Kocsis Antalné (1·50 K); urvacsorai bort adtak: Oláh Géza (5·60 K), Tóth Ferenc (5·60 K), Nyikoda Gyula (1 K), H. Kocsis Imre (1 K). Vármegyei Takarékné 10 K. Karácsoni kántálás jövedelme 70 K. Összesen 102·20 K.

Nagypalád. Az urvacsorához kenyeret és bort adtak: Hadadi Lajos, Sebestyén Ferenc, Kiss Sándor, Sebestyén Ferenc, Kálmán Zsigmond, Elek Lajos. Összesen 45 K értékben.

Ombod. Az urvacsorához bort egész éven át N. Székely Mihály adott. Kenyeret a hivek adtak. Perselypénz 34·07 K.

Szatmárpálfalva. Urvacsorához kenyeret egész éven át Béres Istvánné, bort Fodor Károly adott.

Patóháza. Urvacsorához kenyeret Tóth Mór főgondnok, bort a lelkész adott.

Pettyén. Az Ur asztalára kenyeret és bort adott: Böszörményi Sándor főgondnok (30 K); ugyanő 1 db urasztali boros kannát ajándékozott (6 K), pénzadománya 8 K. Helmeczy József adománya 59·04 K. Perselypénz 58·52 K. Összesen 161·56 K.

Rozsály. Isaák Elemérné urvacsorához kenyeret és bort adott. Összesen 15 K értékben.

Sándorhomok. Báli jövedelem 56 K. Jenics György (gk.) 20 K. Karácsoni kántálók 4·61 K. Urvacsorához kenyeret Lengyel János (6 K); bort B. Kovács Jenőné négy ízben (12 K értékben). Perselypénz 15·39 K. Összesen 114 K.

Sárköz. Templomépítésre adakoztak: Medve György (gk.) 20 K, Komjáti Miklós (r. kath.) Amerikából 20 K, H. Kurpé Károly 5 K. Egyháznak: Veress Albert nyugalmazott kjsz 15 K. Perselypénz 130 K. Ur asztalára kenyeret és bort adtak: Angi Lajos, Kurpé Gyula, id. Butka Pál. Özv. Kurpé Józsefné kenyeret. Összesen 190 K.

Sárközüjlak. Urvacsorai kenyeret és bort Péchy Margit adott.

Szamoskóród. Tóth Mór egyhm. tanácsbíró 30 K lelkeszlak építésre. Ur asztalára kenyeret és bort adtak: Zs. Vajda Károly és neje, Varga Ferenc és neje, Sebestyén László és neje, Zsigrai Ferenc és neje, Sebestyén Ferenc, Szógrády Józsefné 10 értékben. Összesen 40 K.

Szamoskrassó. Egyházfentartási alapra: Fogyasztási szövetkezet 55 K, Községi előljáróság 10 K, Pólya József 2 K, Kajtár Ferenc 100 K. Mayer alapból szegényeknek 30 K. Egyházi báljövedelem 71·20 K. Perselypénz 60·39 K. Iskolai jutalmakra adtak: Szamoskrassó község 9 K, Darvay-alapból 8 K, dr. Rosenthál Félix 10 K, Násztai János 1 K, Mayer Salamonné 5 K, Sinka Lajos, Kovács István, Klein Sámuel, Reich Ede, Róth Mór 2—2 K, Peleskey Pál 5 K, özv. Egey Ferencné 4 K, Oláh Sándor 1·26 K. Urvacsorához bort adtak: Oláh Sándor Domokos Gyula, Domokos Miklós, Fórizs Ferenc 25 K értékben; kenyeret minden alkalommal Gergely Sámuel és neje Bóni Ágnes adtak 10 K értékben. Katedrai terítőt készített özv. P. Bóni Dánielné Bányai Erzsébet 60 K értékben. Összesen 477·52 K.

Szatmárhegy. Az Ur asztalát kenyérrel látták el: özv. Medgyesi Lászlóné, özv. Molnár Pálné, Tankóczy Gyula (Szatmár), Sebestyén Lajos presbyter, H. Szabó Lajosné; borral látták el: özv. Medgyesi Lászlóné, Sulyok Antal presbyter, Tankóczy Gyula, Kiss Pál (Szatmár), Erdei Sándor, Medgyesi Mihály és Ferentzy József (Erdődhegy) 43 K értékben. Perselyadomány 132·76 K. Báltartás tiszta jövedelme 484·30 K. Templomjavítás alkalmából adományok: Oroszi István szatmári asztalos egy urasztali emelvényt készített 400 K, néhai Medgyesi László részvények osztaléka jutalom könyvre 57 korona, Medgyesi József gondnok egy urasztali kannát 140 korona, Tankóczy Gyula szatmári rendőrfőkapitány urasztali kehelyt 50 korona, Asztalos István presbyter és neje Balogh Juliánna ezüst kehelyt 150 korona, Lénárt Imre presbyter és neje Szücs Juliánna a szószékre és feljáró mellvédjére egy díszes himzésű kék terítőt 140 korona, Asztalos Zsigmond presbyter és neje Oláh Róza egy fehér himzett urasztali abroszt 70 K, Asztalos Antalné szül. Medgyesi Ágnes keresztelő tálat 50 K, H. Szabó Lajos gondnok és neje Csiszár Zsuzsánna a lelkeszi szék elejére egy

ESPERESI JELENTÉS

díszes himzésű kék terítőt 80 K, Egy valaki az Ur asztalára díszes kék terítőt 120 K, Nagy Fehér József egyházi és neje Tóth Ágnes himzett urasztali kenyér terítőt 10 K, Medgyesi Ignácz presbyter és neje Szabó Emilia az urasztali emelvényre díszes szőnyeget 45 K, Medgyesi Elek és neje Szabó Ilona a szószék lépcsőjére szőnyeget 24 K, Makai Erzsike keresztelő terítőt 20 K, özv. Medgyesi Lászlóné Szabó Juliánna 500 K, Medgyesi Mihály 36 K, ifju Szüts Pál 10 K, Tóth Márton erdődhegyi lakos 20 K, Kováts Gábor Amerikából 20 K, Amerikába vándorolt nagyrészt szatmárhegyiek 152 K, Asztalos István presbyter 20 K, Sebestyén György 8 K, Rappos Gábor 10 K, Nagy Elekné 9 K, Bogdán Istvánné 6 K, Helmeczy József egyházmegyei gondnok 60 K, Papp Endre (gör. kath. Szatmár) 5 K, Apjok József 10 K, Kornreich Testvérek 5 K, Sinka Lajos e. m. tanácsbíró 4 K, Nagy Gyula apai lakos 10 K, Egy valaki 5 K, özv. Holb Józsefné 10 K, Benyovszky Pál 10 K, Fehér Pál 50 K, Jurcsó Ilonka 2 K, Ferentzy József 50 K. Összesen 3028·06 K.

Erdőd. Községi pénztár iskolai segély címen 300 K. Az Ur asztalát kenyérrel és borral dr. Nagy Sándor presbyter látja el 6 K értékben. Perselypénz 5·33 K. Összesen 311·33 K.

Szatmárudvari. Urasztalára kenyeret özv. Barazsu Péterné 12 K értékben, bort Szőke Sándor adott egész éven át 18 K értékben. Barazsu József községi bíró 10 K, Ombodi Andrásné 5 K. Báljövedelem 113·50 K. Összesen 158·50 K.

Szárazberek. Az Ur asztalát kenyérrel egyes hívek, borral Király László presbyter látták el 30 K értékben. Szegény alapra Nagy Lajos 5 K, Sarkadi József 4 K. Báljövedelem 156·28 K. Ugyancsak báljövedelem olvasóköri alapra 80·60 K. Összesen 275·88 K.

Szinérváralja. Közzükségletre: Bay Miklós 4 K, Névteten 4 K, Makray Gergelyné 2 K, Ujfalussy Miklós 40 K. Szegény tanulók tandíjmentességére többen 30·50 K. Konfirmánsoknak bibliára Szilágyi Tihamér 9·40 K. Templomjavításra: ujfalusi Ujfalussy Miklós cs. és kir. kamarás (Remetmező) 200 K, Sátor Dávid 50 K, Mándy Zoltán, Bay Miklós 30—30 K, Kocsis János, id. Lányi Sándor, Szilvász György, Czompa Lőrincz, Szilvász Dániel 20—20 K, Szilvász Lajos 15 K, Tibai Gyula, Kölcsei István, Nagy Sándor Kanyó János, Kesely Gergely, Sólyom Zsigmond, ifj. Oláh Ferencz, Sepsy Károly, Bajnóczy Géza, özv. Gyurkán Mátyásné, Bak Imre (Apahegy), Székely Gábor (Apahegy), dr. Ember Elemér, Kató Béla, Lányi János, dr. Lányi Sándor, Lázár Endre, ifj. Makray József, Makray Károly, ifj. Mándy Zoltán, id. Meleg

Lajos, Mészáros István (Aranyosmedgyes), Jánosi Gyula (Amerika), Pap Gyula és neje (Amerika), Haluscsák János és Endre (Amerika), Székely Károly és neje (Amerika), Gerber Ferencz (Budapest), Kalmár István, ifj. Makray Sándor, Pásztor Endre, Szabó Ferenc algondnok, Nagy Bertalan kir. közjegyző, Gerber Béla, Mándy Árpád, Koroknay Károly, Szilvássy Antal, Sólyom Sándor, Sebő Károly, özv. Bányay Györgyné, Markó Béláné (Szatmár) 10—10 K, özv. id. Gerber Ödönné 8 K, Hirsch és Simon cég, Kalmár Sándor, Mühlbauer Józsefné, Pápai Dániel, Tóth József 6—6 K, Thury Lajos, Majos Győző, Oláh József, Erős György, Virágh Sándor, dr. Galánffy János kir. közjegyző (Debreczen), Fehér Károly, cs. Nagy Lajos, Horváth József (Apahegy), Fodó János (Apahegy), Botos Gyula, Duczon Istvánné, Biró Károly, özv. Hodász Károlyné, Morecz József, özv. Kardos Györgyné, Bárány Béla, Ary Imre, Czompa József (Apahegy), Hirsch Sámuel, Markovits Ignác, ifj. Morecz Károly, Pintye József, özv. Strenger Imréné, Váradi Lajos, Bodor Gábor, Kölcsey Gábor, Kiss Károly, id. Lányi Sándor (2-ik adomány), Nagy Miklós, Oláh Sándor, Romocsa Lajos 5—5 K. Balkó Kálmán, Lőrincz Sámuel, Fazekas Sándor, Bárány Lajos, Makray Zsigmond, Nagy Andrásné, Kis Endre, id. Makray József, Czompa Bertalan, Csutorás József, Kalmár Károly, özv. Lukács Mihályné, Morecz István, Tóth Zsigmondné, Bartos Ambrus, Kis Mihály, Kőrösy Sándor, ifj. Makray Sándor (2-ik adomány), Hiripi Sándor, Istvánfi Bertalan, özv. Kádár Istvánné, Sólyom Mihály 4—4 K, Wilkovits Miksa, Lukács György, Sólyom Miklós, Frond Lajos (Apahegy), Mátéffy Ferencz, Sólyom Juliska, Incze Sándor, id. Kósa György, Kandó János, Vári Ferenc, Nógrádi Mátyás 3—3 K, Kandó Sándor, Stauder János és neje, Kandó János (2-ik adomány), Tóth Károlyné, Fericsán Antal, Buján őrmester, Bordán Károly, Német József, Kálmán Béla, Polyák Sándor, Polyák Kornél, özv. Vári Imréné, özv. Kajtár Dánielné, Nagy Lajos, Czompa Béla, Török Gyula, özv. Csengery Mihályné, Incze János, Szentkirályi Sándor, id. Oláh Ferenc, özv. Czompa Józsefné (Apahegy), Czompa Ferenc (Apahegy), Szekeres József (Apahegy), Mali Imre (Apahegy), Székely János (Apahegy), Novelli Gusztáv, Papp Jánosné, N. N., Kassay János, Lukács Mihály, Kósa Endre (Apahegy), Bak József, Bak Miklós, Braun Sándor, Czompa Gusztáv, Derecskei Károly, Nagy Ferencz, Nagy Lajos iparossegéd, özv. Nagy Mártonné, özv. Vas Pálné, Váradi Sándor, Ecsedi Károly, Kósa József (Apahegy), Kiss Károly (2-ik adomány), Mezei István, Hiripi András, Petneházy Zsigmond, Gaál István, Bálint György (Apahegy) 2—2 K, Kudor András, Szabó Sándor,

ESPERESI JELENTÉS

Lángné, Nagy Károly, Almásy Zoltán, Papp Miklós, Kalmár Sándor, Kovács Károly, Tóth Sándor, Grószhart János, Kereskényi Ferenc, Fuchs Antal, ifj. Nagy Lajos, Böhm Ferenc, Kamenczky Péter, Neumann Testvérek, Tódor Gyula, Gécs Vilmosné, Ince Sándor (2-ik adomány), Farkas Móricz, Gerber Jenő (Budapest), Váradi Béla, Kató Bertalan (Apahegy), Kósa Dániel (Apahegy), Nagy Sándor, Győrfi Erzsébet, Czompa János, Krecsun László, Szabó Józsefné 1—1 K, N. N. 50 f, Tréger József, 30 f, Hajdu István, Duczon János 20—20 fillér. Egy bál jövedelme: 401·30 K. Összesen 1702·50 K. Perselypénz 146·30 K. Összesen 1938·70 K.

Tisztaberek. Az Ur asztalát kenyérrel és borral a hivek látták el. Perselypénz 15·84 K. Templom és orgonaalapra 25·02 K. Összesen 40·86 K.

Uszka. Perselypénz 10·50. K.

Józsefháza. Orgonaalapra 12·70 K. Az Ur asztalát állandóan Jakó Kálmán aranyosmedgyesi földbirtokos látja el kenyérrel és borral. Perselypénz 39·80 K. Báli jövedelem 17·10 K. Összesen 69·10 K.

Vámfalu. Perselypénz 112·96 K. Urvacsorai kenyérhez búzát adtak: Cseh Sámuelné, Váradi Áron, Cseh Tamás, Rákos Gyula, id. Balla Tamás, Samu Károly, Batári Márton, Mali Sámuel, id. Frond István 16·20 K értékben. Urasztalára bort adtak: Mali Ferencz, Székely Gábor, Samu Gábor, Samu Ferenc 16·80 K értékben. Összesen 155·96 K.

Adakozás összesen 13,896·89 K.

Alapítványok.

Adorján. Sepsy Károly alapítványa 2972 K. A célnak megfelelőleg használtatik.

Amacz.

Apa.

Apahegy.

Aranyosmedgyes.

Szatmárgörbed.

Avasujváros. Héder alapítvány 400 K; Gerber alapítvány 100 K. A célnak megfelelőleg használtatnak. Összesen 500 K.

Batiz.

Egri.

Felsőbánya.

Garbolcz.

Hirip.

Kakszentmárton.

Kishodos.

Kiskolcs.

Dobrácsapáti.

Kispalád. Békásyné alapítvány 200 K. Talpas Zsuzsánna alapítvány 80 K. Bakos Károly alapítvány 1500 K. A célnak megfelelőleg használtatnak. Összesen 1780 K.

Kispeleske.

Kőszegremete.

Lázári.

Magosliget.

Méhtelek.

Mikola.

Misztótfalu.

Nagybánya. Ujlalussy Miklós alapítvány 500 K; Szendy Jánosné alapítvány 2000 K; Kis-rét vételára alapítvány 250 K; Régi temető vételára alapítvány 1000 K; Nánásy Lajos alapítvány 300 K; Ispotálykert vételára alapítvány 2500 K; Kovács—Zalányi Tóth alapítvány 200 K; Bodokuti föld vételára alapítvány 1400 K; Gergely Károly alapítvány 1000 K; Virág Bálint alapítvány 200 K; Mátéfy Ferencné alapítvány 225 K; Bartók József alapítvány 2000 K; Dobi Ervin alapítvány 250 K; Beregszászy Samu alapítvány 400 K; Zoltán Viola alapítvány 1000 K. Összesen 13,225 K. Mind a célnak megfelelőleg használtatnak.

Erdőszáda.

Nagyhodos.

Nagykolcs.

Nagypalád.

Ombod. Márton Bálint alapítvány 1163 K; Márton Bálint alapítvány 500 K; Soltész János alapítvány 200 K. Összesen 1863 K. Mind a célnak megfelelőleg használtatnak.

Szatmárpálfalva.

Patóháza.

Pettyén.

Rozsály.

Sándorhomok.

Sárköz.

Sárközüjlak.

Szamoskóród.

Szamoskrassó.

Szatmárhegy.

Erdőd.

Szatmárudvari.

Szárazberek.

Szinérváralja. Pápai Sándor szőlő ára 200 K; Lévy-féle alap 150 K; Ujfalussy Miklós alap 500 K; Kovács Lőrinc-féle szőlő értéke 10.000 K; Malom ára 1260 K; Lugosy Sámuelné alap 200 K; Benkő György-féle alap 1000 K; Benkő-kert valószínű értéke 800 K; Hodász Károly alap 100 K; Kossuth Lajos alap 377 K; Harangalap 266 K; Egyházfenntartási alap 2401 K; Benkő György 2000 K, Benkő György 200 K, Kelemen János 200 K, Lázár Jánosné 500 K, Csernátunyi Károly 400 K értékű hagyományain ingatlan vásároltatott. A hagyományozók által kijelölt célokra használtatnak. Összesen 20,554 K.

Tisztaberek.

Uszka.

Józsefháza.

Vámfalu.

Alapítványok összesen 37,822 K.

II. Anyagi élet és igazgatás.

A presbyterium minden egyházban törvényesen megalakított. Jegyzője a tanító 4 egyház kivételével. Ez egyházak közül 3-ban (Misztótfalu, Nagykolcs, Patóháza) még mindig a lelkész teljesíti a jegyzői tisztelet, 1-ben pedig (Nagybánya) a segédlelkész.

Anyakönyvek mindenütt rendben vezetettek. *Áttért-kitértek* anyakönyve van 36 egyházban, nincsen 6-ban (Adorján, Hirip, Kiskolcs, Patóháza, Rozsály, Szatmárhegy).

Egyházmegyei, kerületi, konventi jegyzőkönyvek mindenütt megőriztetnek.

Vagyonleltár — Rozsály, Patóháza kivételével — mindenütt van. Tisztabereken kiigazítás alatt.

Lelkeszi iktató, postakönyv — Rozsály kivételével — mindenütt.

Az egyház ingatlanai telekkönyvileg rendben vannak.

Egyházi adó, kamat, haszonbérből 23 helyen kisebb-nagyobb hátralék maradt fenn. Behajtására mindenütt történt intézkedés.

Állami adó, illeték mindenütt kifizetve.

Földadót egyház és belhivatalnok közösen fizeti 3 egyházban ; tisztán a javadalmas 2 esetben, a többi helyeken az egyház.

Belhivatalnoki fizetés mindenütt kiszolgáltatót, egyedül Rozsályon van némi hátralék (10 véka buza).

Templom 45 van (a sárközi le van bontva) anya- és leányegyházainkban. Ebből javítandó 3 (Szamoskrassó, Nagybánya, Hirip), rosz 4 (Tisztáberek, Szamoskóród, Adorján, Egri), 2 javítás alatt (Sándorhomok, Kishodos), 3 építés alatt (Nagypalád, Dobrácsapáti, Batiz).

Lelkeszi lak 42 van. Javítandó 3 (Szinérváralja, Lázári, Garbolc), rosz 7 (Uszka, Misztótfalu, Pettyén, Adorján, Egri, Kakszentmárton, Kishodos).

Iskola. 48 anya- és leányegyházunk közül 38 tart fenn 48 iskolát. 10 egyházban (Apa, Misztótfalu, Nagybánya, Nagykolcs, Patóháza, Szatmárhegy, Aranyosmedgyes, Vámfalu, Szatmárudvari, Szamoskóród) az állami iskola folytán felekezeti iskolánk megszűnt. 4 egyházban (Batiz, Hirip, Mikola, Szinérváralja) az állami iskola mellett is fennáll. Iskoláink közül 30 jó. Átalakítandó 17 (Méhtelek, Sárköz, Lázári, Mikola, Nagypalád, Pálfalva, Egri 2 iskola, Adorján, Avasujváros 2 iskola, Felsőbánya, Hirip, Józsefháza, Kishodos, Kispalád, Kőszegremete). 1 rosz (Sárközüjlak).

Melléképületek javítandók 6 egyházban (Uszka, Tisztáberek, Szinérváralja, Magosliget, Méhtelek, Misztótfalu).

Az egyházak épületei tűz ellen a Fonciere pesti biztosító intézetnél vannak biztosítva 728.765 K értékben (mult évben 660.583 K).

Uj építkezésre fordított 77.802 K (mult évben 104.053 K).

Épületek főtartására 31.523.59 K (mult évben 26.206 K).

III. Népiskolai adatok.

<i>Tanköteles</i>	6—12-ig fi	1707,	nő	1597,	összesen	3304.
<i>Iskolába jár</i>	" "	1572,	"	1487,	"	3059.
<i>Iskolát elhagyta</i>	" "	103,	"	74,	"	177.
<i>Iskolázatlan</i>	" "	32,	"	36,	"	68.

<i>Tanköteles</i>	12—15-ig fi	600,	nő	545,	összesen	1145.
<i>Iskolába jár</i>	" "	514,	"	473,	"	987.

Az iskola 1) 3 osztályú egy egyházban (Görbed).

2) 5 osztályú 7 egyházban (Lázári, Magosliget, Mikola, Erdőd, Szinérváralja, Adorján, Kishodos).

3) A többiekben 6 osztályú.

4) Osztott 5 egyházban (Szamoskrassó, Nagypalád, Kispalád, Egri, Kőszegremete).

5) Osztott 1 egyházban (Avasujváros), hol az I—II. osztály (külön-külön iskolában) vegyes és a négy felső osztályban külön fiú és külön leány.

Konfirmáltak fi 200, nő 197, összesen 397.

Egyházkerületi tanterv megtartatik és kerületi kiadványok használatnak mindenütt.

A tanítás eredménye kitűnő 3, jeles 12, jó 14, elégséges 14, alig elégséges 2 (Felsőbánya), elégtelen 2 (Rozsály, Sárköz). 1 iskola (Erdőd) bezárás miatt osztályzatlan maradt.

Az állami elemi iskolában a vallást lelkészeink tanítják 5 egyház kivételével, ahol a tanítók tanítják.

A vallástanítás eredménye kitűnő 3, jeles 5, jó 4, elégséges 4 helyen. A nagybányai állami gimnáziumban és az áll. polgári leányiskolában lelkész és segédlelkész tanították a vallást kitűnő és jeles eredménnyel.

Az iskola felszerelése pótlendő 5 egyházban (Kispalád, Kispeske, Kőszegremete, Méhtelek, Sárközujlak). Egészségi tekintetben kifogásolt 15 iskola.

IV. Népmozgalmi adatok.

Született törvényes fi 516, nő 487, együtt 1003; törvénytelen fi 39, nő 34, együtt 73. Született összesen fi 555, nő 521, együtt 1076 (mult évben 1052).

Meghalt fi 373, nő 334, összesen 707 (mult évben 622).

Házasságra lépett tiszta református pár 189, vegyes 54, összesen 243 (mult évben 269).

Reversalist adott javunkra 10 (mult évben 19), kárunkra 6 (mult évben 6).

Népesség 1912. dec. 31-én fi 12,537, nő 12,899, együtt 25,436. A hozzátartozó egyházakban fi 649, nő 682, együtt 1331. Összesen fi 13,186, nő 13,581, együtt 26,767 (mult évben 25,522).

Jelentésem zártán vagyok kiváló tisztelettel

Avasujváros, 1913. aug. 23.

Széll György
esperes.

Kimutatás

**az egyházak jótékonyságairól, számadásairól,
alapjairól.**

20	Mikola	32	5886	5822	63	2004	10	798	224	39761	76	277915	81						
21	Misztótfalu	5	4601	3521	—	880	1010	—	—	—	—	1409							
22	Nagybánya	1040	24814	25926	hiány	2523	70957	—	—	—	—	66200							
	Erdőszáda	—	630	623	6	—	4104	—	—	—	—	792							
23	Nagyhodos	56	8479	8402	77	12	208	33	—	—	—	1600							
24	Nagykolcs	21	8506	7996	509	8	8783	—	—	1000	—	9590							
25	Nagypalád	41	16429	15034	1395	—	23102	—	—	—	—	—							
26	Ombod	155	13973	13004	969	—	339	30	—	1775	—	8336							
	Szatmárpálfalva	—	2611	2434	176	—	—	—	—	981	—	2435							
27	Patóháza	70	5327	5327	—	—	2837	—	—	—	—	300							
28	Pettyén	124	5414	5122	291	2	10254	11	24	—	—	4888							
29	Rozsály	—	4645	4367	278	—	150	—	—	764	—	7280							
30	Sándorhomok	28	3864	3099	764	407	1825	—	—	—	—	3200							
31	Sárköz	3	5859	4725	1134	—	7934	28	80	—	—	2000							
32	Sárközüjlak	—	5908	5566	342	83	2418	—	—	—	—	4460							
33	Szamoskőröd	5	7348	6959	388	—	14037	10	—	—	—	4750							
34	Szamoskrassó	10	13948	13566	382	486	24261	46	—	12277	—	9200							
35	Szatmárhegy	389	20058	18817	1240	4617	1633	67	61	1329	—	5000							
	Erdőd	—	3342	2009	1332	—	1103	—	—	—	—	2000							
36	Szatmárdudvari	2	2845	2034	811	—	1343	—	—	1933	—	1600							
37	Szárazberek	80	10996	10718	277	67	19090	77	—	—	—	400							
38	Szinérvár-alja	239	7519	7206	312	1039	2401	56	—	—	—	3733							
39	Tisztaberek	22	8633	7555	1078	697	2043	—	—	7109	—	4600							
40	Uzska	—	3279	3240	38	317	—	—	—	—	—	3172							
41	Józsefháza	6	5465	5295	169	182	3456	6	—	—	—	8228	08						
42	Vámfalu	3	6849	6845	3	—	7291	10	—	—	—	16000							
	Összesen:	2830	44 373543	69 353127	46	21584	67	15064	60	394282	83	6244	10	798	224	39761	76	277915	81